

Promemoria Kompletterande bestämmelser till vissa delar av avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian lämnas förslag till kompletterande bestämmelser till vissa delar av avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan. Genom avtalet införs bestämmelser om det straffrättsliga samarbetet mellan parterna, bl.a. om överlämnande av misstänkta och dömda personer, ömsesidig rättslig hjälp i brottmål samt frysning och förverkande av egendom som utgör brottsvinster.

I promemorian lämnas förslag till en ny lag med kompletterande bestämmelser till avtalet som möjliggör för att avtalet ska kunna tillämpas fullt ut i Sverige. Den nya lagen innehåller kompletterande bestämmelser när Sverige är den stat som såväl begär bistånd som lämnar bistånd till Förenade kungariket.

Förslagen föreslås träda i kraft den 15 juli 2021.

Innehåll

Promemoria Kompletterande bestämmelser till vissa delar av avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket	1
1 Promemorians lagförslag	7
1.1 Förslag till lag med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete enligt avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket	7
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott	14
1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom	16
1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål	18
2 Avtalet om handel och samarbete mellan EU och Förenade kungariket	19
2.1 Bakgrunden till avtalet om handel och samarbete mellan EU och Förenade kungariket	19
2.2 Kort om innehållet i avtalet i relevanta delar	20
2.2.1 Överlämnande av dömda och misstänkta personer	20
2.2.2 Ömsesidig rättslig hjälp	21
2.2.3 Frysning och förverkande	22
3 Allmänna överväganden	25

3.1	Avtalets direkta tillämplighet.....	25
3.2	En ny lag ska komplettera avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket.....	26
3.3	Utformningen av den nya föreslagna lagen	29
3.4	Termer och uttryck	30
4	Överlämnande av misstänkta och dömda personer.....	33
4.1	Inledning.....	33
4.2	Syftet och behöriga myndigheter	33
4.3	Tillämpningsområdet	35
4.4	Avtalets vägransgrunder.....	35
4.5	Andra hinder mot överlämnande.....	38
4.6	Garantier för ett överlämnande	39
4.7	Centralmyndighet	40
4.8	Arresteringsorderns form och innehåll.....	41
4.9	Det inledande förfarandet och utredningen	41
4.10	Den eftersöktes rättigheter.....	43
4.11	Användande av tvångsmedel.....	45
4.12	Samtycke till överlämnande	46
4.13	Beslutsförfarandet vid överlämnande.....	48
4.14	Åtgärder i avvaktan på beslut.....	51
4.15	Verkställigheten av ett beslut om överlämnande.....	53
4.16	Transitering och transporter i Sverige.....	54
4.17	Avräkning av tiden för frihetsberövande i den verkställande staten	56
4.18	Utvidgat överlämnande, vidareöverlämnande och vidareutlämning	56
4.19	Kostnader och slutbestämmelser.....	59

4.20	Överförande av verkställighet av en frihetsberövande påföljd till Sverige	59
4.21	Notifieringar enligt avtalet	61
5	Ömsesidig rättslig hjälp.....	63
6	Frysning och förverkande.....	69
6.1	Inledning.....	69
6.2	Syftet och definitioner.....	69
6.3	Centralmyndighet och kommunikation.....	71
6.4	Skyldighet att lämna bistånd och provisoriska åtgärder	72
6.5	Verkställighet av ett beslut om förverkande i Förenade kungariket.....	74
6.5.1	Beslutande myndighet och översändande av ansökan.....	74
6.5.2	Verkställighet i båda stater.....	75
6.5.3	Omvandling och alternativa åtgärder	76
6.6	Verkställighet av ett beslut om förverkande i Sverige	77
6.6.1	Överlämnande av en inkommen ansökan	77
6.6.2	Skyldigheten att förverka egendom.....	78
6.6.3	Förfaranderegler	80
6.6.4	Förfogande över förverkad egendom.....	84
6.7	Skäl för att vägra eller skjuta upp verkställighet	85
6.8	Delgivning	88
6.9	Erkännande av utländska beslut.....	88
6.10	Ansökans utformning och innehåll	89
6.11	Skyldighet att ange skäl och lämna information	90
6.12	Användningsbegränsningar och sekretess.....	90
6.13	Kostnader, skadestånd och rättsmedel.....	91
6.14	Notifieringar enligt avtalet	92

7	Konsekvenser	93
8	Ikraftträdande	95
9	Författningskommentar	97
9.1	Förslag till lag med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete enligt avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket	97
9.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning av brott	117
9.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom	118
9.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål	119

1 Promemorians lagförslag

1.1 Förslag till lag med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete enligt avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser som kompletterar vissa delar av avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, i denna lag kallat avtalet.

De delar av avtalet som kompletteras är del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete, avdelning VII om överlämnande och avdelning XI om frysning och förverkande.

2 § Termer och uttryck i denna lag har samma betydelse som i avtalet.

2 kap. Överlämnande av misstänkta eller dömda personer till Sverige

Utfärdande rättslig myndighet

1 § Åklagare är behöriga att i Sverige utfärda en arresteringsorder för lagföring eller för verkställighet av en frihetsberövande påföljd.

Återförande av en person som har överlämnats till Sverige

2 § Vid återförande av en person som har överlämnats till Sverige på villkor att han eller hon återförs, tillämpas 8 kap. 1 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt europeisk arresteringsorder.

3 kap. Överlämnande av misstänkta eller dömda personer från Sverige

Verkställande rättsliga myndigheter

1 § Åklagare och allmän domstol är behöriga att verkställa en arresteringsorder som är utfärdad av Förenade kungariket.

Hinder mot överlämnande

2 § En svensk medborgare får inte överlämnas.

3 § Ett överlämnande får vägras om den gärning som arresteringsordern avser är ett politiskt brott.

Ett överlämnande får inte vägras om den gärning som arresteringsordern avser omfattas av artikel LAW.SURR.82.2 i avtalet.

4 § I frågor om hinder mot överlämnande tillämpas 2 kap. 3 § 1 och 5 samt 4 § 3 lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

5 § Överlämnande får inte beviljas

1. om den utfärdande myndigheten inte lämnar sådana garantier som enligt artikel LAW.SURR.84 b i avtalet krävs för att överlämnande ska få beviljas, eller

2. om den eftersökte enligt artikel LAW.SURR.94 i avtalet ska överlämnas eller utlämnas till en annan stat eller överlämnas till Internationella brottmålsdomstolen.

Förfarandet vid överlämnande

6 § Under det inledande förfarandet om överlämnande och under utredningen tillämpas följande bestämmelser i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder:

– 4 kap. 1 § andra och tredje styckena,

– 4 kap. 2 § andra stycket i den omfattning det rör en efterlysning i ett annat system för eftersökning av personer än Schengens informationssystem (SIS), och

– 4 kap. 3 § första stycket.

Vid utredningen tillämpas bestämmelserna om förundersökning i brottmål, om inte annat sägs i avtalet eller i denna lag.

Åklagaren inhämtar de kompletteringar som behövs med stöd av artikel LAW.SURR.93.2 i avtalet.

7 § I frågor om offentlig försvarare för den eftersökte tillämpas 4 kap. 8 § och 5 kap. 8 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

8 § I frågor om samtycke och medgivande tillämpas 4 kap. 9 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, utom första stycket sista meningen.

9 § Vid rättens prövning i fråga om överlämnande tillämpas 5 kap. 1 §, 2 § utom första stycket andra meningen, 4 § första och andra styckena, 5 § och 9 § utom första stycket första meningen i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Om garantier som avses i artikel LAW.SURR.84 b i avtalet har lämnats av den utfärdande myndigheten, ska rätten i beslutet om

överlämnande ange att det är ett villkor för överlämnande att garantierna kommer att uppfyllas.

Ett beslut om att inte bevilja ett överlämnande enligt artikel LAW.SURR.81.1 f i avtalet får inte överklagas.

Tvångsmedel

10 § I frågor om gripande, anhållande och häktning samt reseförbud och anmälningsskyldighet tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 5 och 6 §§, 5 kap. 7 § samt 6 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

11 § Vid användning av beslag tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 7 § och 5 kap. 6 § andra stycket lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Verkställighet av beslut om överlämnande

12 § Rätten kan i samband med ett beslut om att den eftersökte ska överlämnas, bestämma att

- verkställigheten ska skjutas upp med stöd av artikel LAW.SURR.101.4 eller artikel LAW.SURR.102.1, eller
- den eftersökte tillfälligt ska överlämnas enligt artikel LAW.SURR.102.2 i avtalet.

Åklagaren kan efter att rätten har beslutat om överlämnande bestämma att verkställigheten ska skjutas upp med stöd av artikel LAW.SURR.101.3 eller artikel LAW.SURR.101.4 i avtalet.

13 § Vid verkställighet av ett beslut om överlämnande tillämpas 6 kap. 4 och 5 §§ lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Överförande av verkställighet av en frihetsberövande påföljd till Sverige

14 § Om rätten med stöd av artikel LAW.SURR.81.1 f i avtalet vägrat överlämna den eftersökte eller om någon har överlämnats från

Sverige på villkor som avses i artikel LAW.SURR.84 b i avtalet att han eller hon ska återföras hit, ska verkställigheten överföras enligt de bestämmelser som anges i 2 § andra stycket lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Bestämmelserna i 25 a § första och andra styckena och 25 b § i den lagen ska inte tillämpas. Vid tillämpning av 25 c § i den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i Förenade kungariket för att tvångsmedel ska få användas.

När rätten med stöd av artikel LAW.SURR.81.1 f i avtalet vägrat överlämna den eftersökte, ska ett beslut om att överföra verkställigheten av den frihetsberövande påföljden inte meddelas om Förenade kungariket motsätter sig att verkställigheten överförs.

Utvidgat överlämnande, vidareöverlämnande och vidareutlämning

15 § Bestämmelserna i 1–3, 6, 7 och 9 §§ tillämpas i frågor om tillstånd till utvidgat överlämnande enligt artikel LAW.SURR.105.4 eller till vidareöverlämnande enligt artikel LAW.SURR.106.3 i avtalet.

Ett tillstånd till vidareöverlämnande enligt artikel LAW.SURR.106.3 i avtalet ska även omfatta ett överlämnande eller utlämning från Förenade kungariket till Island eller Norge.

16 § Vid tillstånd till vidareutlämning enligt artikel LAW.SURR.106.5 i avtalet tillämpas 6 kap. 9 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Transitering och transport i Sverige

17 § Vid transitering och transport i Sverige tillämpas 8 kap. 2 och 3 §§ lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

4 kap. Verkställighet av beslut om förverkande

Centralmyndighet

1 § Regeringskansliet (Justitiedepartementet) är centralmyndighet för samarbetet om verkställighet av beslut om förverkande enligt avdelning XI i avtalet.

Verkställighet i Förenade kungariket

2 § Kronofogdemyndigheten prövar frågan om verkställighet av ett svenskt beslut om förverkande ska begäras i Förenade kungariket.

En framställning om verkställighet av ett svenskt beslut om förverkande tillsammans med övriga handlingar överlämnas av Kronofogdemyndigheten till Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

3 § Om en framställning om verkställighet av ett svenskt beslut om förverkande har överlämnats till Förenade kungariket och i de fall Kronofogdemyndigheten även verkställer beslutet i Sverige, ska myndigheten bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i beslutet.

4 § Kronofogdemyndigheten får inte ingå överenskommelse om eller samtycka till att ett svenskt beslut om förverkande i Förenade kungariket verkställs genom omvandling enligt artikel LAW.CONFISC.10.4 eller alternativa åtgärder enligt artikel LAW.CONFISC.14 i avtalet.

Verkställighet i Sverige

5 § Regeringskansliet (Justitiedepartementet) ska överlämna en ansökan från Förenade kungariket om verkställighet av ett beslut om förverkande till en åklagare för vidare handläggning.

6 § Vid prövning av ansökan om verkställighet av ett beslut om förverkande och verkställighet av beslutet gäller i tillämpliga delar 4 § tredje stycket, 9 §, 11 § första stycket, 15 §, 16 § utom andra stycket andra meningen, 24 § första och andra styckena samt 35, 38

och 39 §§ lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

7 § I frågor om förfogande över förverkad egendom tillämpas 36 § första stycket lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

Kronofogdemyndigheten meddelar beslut om fördelningen av influtna medel i enlighet med artikel LAW.CONFISC.12.3 i avtalet.

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2021.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1957:668) om utlämning för brott ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Den som i en annan stat är misstänkt, tilltalad eller dömd för där straffbelagd gärning och uppehåller sig här i riket får efter beslut av regeringen utlämnas till den staten i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Lagen gäller inte om lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder eller lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder är tillämplig i förhållande till den andra staten.

Denna lag gäller inte om någon av följande författningar är tillämplig:

1. lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,

2. lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder, eller

3. lagen (2021:000) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete enligt avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket.

Denna lag gäller inte heller om avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och

¹ Senaste lydelse 2011:1166.

*Nordirland, å andra sidan är
tillämpligt.*

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2021.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighets av brottmålsdom ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Om det påkallas av en överenskommelse som Sverige ingått med främmande stat får regeringen förordna, att frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande som i den främmande staten dömts ut eller beslutats efter rättegång i brottmål, eller böter eller förverkande som i den staten ålagts eller beslutats av en annan myndighet än domstol, får verkställas i Sverige enligt denna lag.

I samband med förordnande enligt första stycket får regeringen, om det påkallas eller annars föranleds av överenskommelsen, förordna att verkställighet av frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande, som dömts ut eller beslutats genom dom meddelad av svensk domstol eller ålagts någon av en annan svensk myndighet genom godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande av ordningsbot, får anförtros åt en myndighet i den främmande staten. Detta gäller dock inte verkställighet av något annat beslut om överlämnande till särskild vård än överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

I lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall.

Bestämmelser om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall finns i

1. lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall,

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2008/1224 om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2008/1224 om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall

² Senaste lydelse 2020:970.

2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande, *och*

3. lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande,

3. lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande,

4. avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, och

5. lagen (2021:000) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete enligt avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket.

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2021.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål ska införas en ny paragraf, 1 kap. 9 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

9 §

Det finns kompletterande bestämmelser till denna lag i avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan.

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2021.

2 Avtalet om handel och samarbete mellan EU och Förenade kungariket

2.1 Bakgrunden till avtalet om handel och samarbete mellan EU och Förenade kungariket

Efter folkomröstningen sommaren 2016 ansökte Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland (Förenade kungariket) i mars 2017 om utträde ur Europeiska unionen (EU). Utträdet skedde den 1 februari 2020. Från det datumet fram till och med den 31 december 2020 gällde enligt avtalet om Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen (utträdesavtalet) en s.k. övergångsperiod, vilket bl.a. innebar att Förenade kungariket tillämpade i huvudsak det EU-rättsliga regelverket bl.a. om det straffrättsliga samarbetet.

Under den tid som övergångsperioden enligt utträdesavtalet har gällt har EU och Förenade kungariket fört förhandlingar om parternas framtida relationer i en mängd olika frågor. På julafton 2020 kom parterna slutligen överens om ett avtal: Avtal om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan av den 30 december 2020 (EUT L 444, 31.12.2020, s. 14), hädanefter kallat avtalet. Avtalet började tillämpas provisoriskt den 1 januari 2021. Den version av avtalet som publicerats i EUT är dock inte den slutliga eftersom språklig och rättslig granskning fortfarande pågår.

Utgångspunkten är att del 3 i avtalet om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete är direkt tillämplig.

2.2 Kort om innehållet i avtalet i relevanta delar

Avtalet reglerar vad som ska gälla framöver mellan unionen och dess medlemsstater och Förenade kungariket i en mängd olika frågor. De delar av avtalet som berörs i denna promemoria är del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete, avdelning VII om överlämnande, avdelning VIII om ömsesidig rättslig hjälp och avdelning XI om frysning och förverkande.

2.2.1 Överlämnande av dömda och misstänkta personer

Avdelning VII rör överlämnande av misstänkta och dömda personer (artiklarna LAW.SURR.76–LAW.SURR.112). Det system som inrättas genom bestämmelserna i denna avdelning liknar i stora delar rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (arresteringsorderrambeslutet; EGT L 190, 18.7.2002, s. 1) och som tillämpas mellan medlemsstaterna, inklusive Förenade kungariket före den 1 januari 2021. Hänvisningar till artiklar nedan avser avdelning VII (LAW.SURR).

I artiklarna 76–79 finns inledande bestämmelser om målsättningen med avdelning VII, principen om proportionalitet, definitioner och tillämpningsområdet för avdelning VII. En stat kan vägra eller kräva garantier för ett överlämnande enligt en arresteringsorder med stöd av artiklarna 80–84. En möjlighet att utse en centralmyndighet följer av artikel 85. Bestämmelserna i artiklarna 86–88 rör arresteringsorderns form, innehåll och översändande. Den eftersöktes rättigheter i samband med ett gripande, bestämmelser om fortsatt frihetsberövande och möjligheterna för den eftersökta att samtycka till ett överlämnande regleras i artiklarna 89–92. I artiklarna 93–100 regleras närmare om förutsättningarna för och åtgärder inför och i samband med ett beslut om överlämnande. Det kan röra sig om behov av att inhämta kompletteringar, hur konkurrerande framställningar hanteras, tidsfrister och åtgärder i avvaktan på beslut samt underrättelse om beslutet. Vidare finns regler om upphävande av immunitet och privilegier samt hur en stat ska hantera andra internationella förpliktelser. Bestämmelser om tidsfrister för verkställighet av ett beslut om överlämnande, skäl för att skjuta upp en verkställighet och transitering finns i artiklarna

101–103. Enligt artikel 104 ska den tid den eftersökte varit frihetsberövad i den verkställande staten avräknas från det straff som eventuellt döms ut i den utfärdande staten. Artiklarna 105 och 106 innehåller bestämmelser om utvidgat överlämnande och vidareöverlämnande eller vidareutlämning. Överlämnande av beslagtagna egendom regleras i artikel 107 och fördelning av kostnader i artikel 108. Slutbestämmelser finns i artiklarna 109–112, bl.a. om relationen till andra internationella överenskommelser, t.ex. att avdelning VII ersätter motsvarande regler om utlämning i Europeisk utlämningskonvention av den 13 december 1957 (SÖ 1959:65) och dess tilläggsprotokoll, och om vad som gäller för pågående ärenden.

2.2.2 Ömsesidig rättslig hjälp

I avdelning VIII finns bestämmelser om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål (artiklarna LAW.MUTAS.113–LAW.MUTAS.122). I den inledande bestämmelsen (artikel 113) anges att avdelning VIII, till skillnad från avdelning VII, syftar till att komplettera de regler om ömsesidig rättslig hjälp som återfinns i Europeisk konvention om inbördes rättshjälp i brottmål av den 20 april 1959 (SÖ 1968:15; 1959 års konvention om rättslig hjälp) och dess två tilläggsprotokoll (SÖ 1979:12 och SÖ 2014:6). Flertalet av de kompletterande bestämmelserna i denna avdelning har som förebild vissa artiklar i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/41/EU av den 3 april 2014 om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området (direktivet om en europeisk utredningsorder). Hänvisningar till artiklar nedan avser avdelning VIII (LAW.MUTAS).

Staterna ska definiera behöriga myndigheter för samarbetet (artikel 114). Vidare ska ett standardformulär utarbetas för att användas vid ansökningar (artikel 115). I artikel 116 anges vissa villkor som måste vara uppfyllda innan en ansökan om rättslig hjälp sänds över. Med stöd av artikel 117 kan en behörig myndighet i den anmodade staten vidta en annan utredningsåtgärd än den som avses i ansökan. Viss informationsplikt åläggs den behöriga myndigheten i den anmodade staten enligt artikel 118. En kompletterande vägransgrund om förbud mot dubbelbestraffning (principen *ne bis in idem*) införs i artikel 119. Artikel 120 innehåller bestämmelser om

tidsfrister. Slutligen finns bestämmelser om ytterligare möjligheter till att översända ansökningar (artikel 121) och om gemensamma utredningsgrupper (artikel 122).

2.2.3 Frysning och förverkande

Avdelning XI innehåller bestämmelser som rör samarbetet kring dels frysning av egendom och tillgångar i syfte att säkerställa en framtida verkställighet av ett beslut om förverkande, dels verkställighet av ett lagakraftvunnet beslut om förverkande (artiklarna LAW.CONFISC.1–LAW.CONFISC.34). Bestämmelserna i denna avdelning syftar till att ersätta bestämmelserna i Europarådets konvention om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott av den 8 november 1990 (SÖ 1996:19, 1990 års förverkandekonvention) och Europarådets konvention om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott och om finansiering av terrorism av den 16 maj 2005 (SÖ 2014:11, 2005 års förverkandekonvention) vad avser det kapitel i respektive konvention som rör internationellt samarbete. Emellertid har bestämmelserna i avdelning XI som förebild motsvarande artiklar i sistnämnda konvention (artiklarna 15–45), men med vissa skillnader. Hänvisningar till artiklar nedan avser avdelning XI (LAW.CONFISC).

I artikel 1 finns bestämmelser om mål och principer för samarbetet och i artikel 2 definitioner. Artiklarna 3–9 innehåller regler om samarbetet som syftar dels till att efterforska och hitta egendom som kan bli föremål för förverkande (t.ex. genom att inhämta information från banker och andra finansiella institut), dels till att säkerställa att egendom och tillgångar inte går förlorade inför en framtida verkställighet av ett beslut om förverkande. Bestämmelserna i artiklarna 10–14 rör samarbetet kring verkställighet av lagakraftvunna beslut om förverkande, bl.a. omfattningen av den anmodade statens skyldighet att verkställa sådana beslut, fördelningen av förverkad egendom och alternativa åtgärder.

I artikel 15 finns ett flertal vägransgrunder angivna. Vidare finns bestämmelser om samråd (artikel 16), om uppskjutande av en verkställighet (artikel 17) och om delvis bifall eller bifall på vissa villkor (artikel 18).

Samarbete kring delgivning återfinns i artikel 19. Enligt artikel 20 ska den anmodade staten under vissa förutsättningar beakta beslut rörande tredje parts rättigheter.

Artiklarna 21 och 22 rör utseende av centralmyndigheter och kommunikationen mellan dessa, samt när rättsliga eller behöriga rättsliga myndigheter kan kommunicera direkt med varandra. Bestämmelser om ansökans form och innehåll, kompletteringar vid en bristande ansökan, språkkrav och hur en stat hanterar flera ansökningar som rör samma person eller egendom samt att legalisering inte ska användas finns i artiklarna 23–27. Enligt artikel 28 ska ett beslut i vissa fall motiveras. Artikel 29 ålägger den ansökande och den anmodade staten viss informationsplikt.

Bestämmelser om användningsbegränsningar och konfidentialitet finns i artiklarna 30 och 31. I artikel 32–34 finns regler om fördelning av kostnader, samråd när en drabbad person väcker talan om skadestånd och rättsmedel.

3 Allmänna överväganden

3.1 Avtalets direkta tillämplighet

Avtalet mellan EU och Förenade kungariket är, för i denna promemoria aktuella del, direkt tillämpligt i varje stat (del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbetet, avdelningarna VII om överlämnande, VIII om ömsesidig rättslig hjälp och XI om frysning och förverkande). Avtalet får inte införlivas i eller omvandlas till nationell rätt. Staterna får alltså inte utfärda bestämmelser i sådana frågor som regleras i avtalet och den nationella lagstiftaren kan inte skriva egna förarbeten eller andra typer av förtydliganden av hur avtalet ska tillämpas. Detsamma gäller för hur begrepp i avtalet ska förstås. Hur avtalet ska tolkas och tillämpas är en fråga för de tillämpande myndigheterna och i förekommande fall domstolarna. I sista hand är det EU-domstolen, för medlemsstaternas räkning, som är den slutgiltiga uttolkaren av avtalet.

Som utgångspunkt får staterna inte heller införa några nationella bestämmelser för att komplettera avtalet inom dess tillämpningsområde. Vissa frågor kan dock överlämnas till staterna att själva reglera. Om sådant överlämnande sker, förutsätts staterna införa nationella regler, och staterna kan då också klargöra dessa reglers innebörd och tillämpning. Detta kan vidare påverka den nationella lagstiftarens behov av att i viss utsträckning göra bedömningar angående innebörden av avtalet.

Staterna har också en skyldighet att se till att avtalet kan tillämpas i praktiken och få effektivt genomslag. Det förutsätts således att staterna inför vissa regler, bl.a. av verkställande karaktär.

3.2 En ny lag ska komplettera avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket

Förslag: Kompletterande bestämmelser till avtalet mellan EU och Förenade kungariket ska tas in i en särskild lag om det straffrättsliga samarbetet.

Vissa följdändringar ska göras i lagen om utlämning för brott, lagen om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Skälen för förslaget

Avtalets del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete, avdelningarna VII och XI, förutsätter i ett flertal avseenden att staterna inför kompletterande bestämmelser för att möjliggöra dess tillämpning. Detta främst mot bakgrund av att det i avtalet i förhållandevis stor utsträckning föreskrivs att olika frågor ska regleras av staternas nationella rätt (se t.ex. under avdelning VII, artiklarna 78 och 89–92 samt under avdelning XI, artiklarna 1.3, 11 och 14) Bland annat förutsätts att staterna inför regler om vilka myndigheter som är behöriga att agera enligt avtalet och om olika tvångsmedel. Avtalet förutsätter också att staterna har förfaranderegler som, utöver bestämmelserna i avtalet, skapar ett fungerande samarbete i praktiken.

Överlämnande av dömda och misstänkta personer

Fram till och med den 31 december 2020 tillämpades mellan medlemsstaterna och Förenade kungariket, med stöd av utträdesavtalet, arresteringsorderrambeslutet. Det är i första hand lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (europeiska arresteringsorderlagen) som genomför rambeslutet i svensk rätt. Den lagen ska nu inte tillämpas gentemot Förenade kungariket. Andra regler finns i lagen (1957:668) om utlämning för brott (utlämningslagen) som bl.a. genomför Europarådets utlämningskonvention från 1957.

Bestämmelserna i avdelning VII om överlämnande ska dock, i relationen mellan medlemsstaterna och Förenade kungariket, ersätta bestämmelserna i nämnda konvention och tillhörande tilläggsprotokoll (artikel LAW.SURR.109).

I stället skapas ett nytt system för överlämnande mellan medlemsstaterna och Förenade kungariket, som i flera avseenden motsvarar arresteringsorderrambeslutet, men med vissa principiella skillnader. De bestämmelser i lag som behövs för att komplettera avtalets bestämmelser i avdelning VII bör av det skälet och med hänsyn till artikel LAW.SURR.109 inte föras in genom ändringar i utlämningslagen. Inte heller bör kompletteringarna föras in i europeiska arresteringsorderlagen. Det främsta skälet till det är att den lagen tillämpas endast i förhållande till medlemsstater i EU. Ett annat skäl är att såväl den lagen som rambeslutet bygger på principen om ömsesidigt erkännande av varandras domar och beslut. Den principen följer inte av avtalet mellan EU och Förenade kungariket.

Mot denna bakgrund bör de kompletterande bestämmelser som behövs föras in i en ny lag. För att tydliggöra att utlämningslagens bestämmelser inte ska tillämpas när avtalet och den nya lagen är tillämplig, bör en bestämmelse om detta tas in i utlämningslagen (jfr 1 § andra stycket).

Ömsesidig rättslig hjälp i brottmål

Avdelning VIII om ömsesidig rättslig hjälp innehåller vissa regler som, till skillnad från bestämmelserna i avdelning VII, kompletterar existerande internationella överenskommelser rörande detta samarbete (se artikel LAW.MUTAS.113). I svensk rätt har dessa överenskommelser genomförts främst genom lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål (lagen om internationell rättslig hjälp). Denna lag kommer även fortsättningsvis att tillämpas gentemot Förenade kungariket, men med den skillnaden att vissa kompletterande och direkt tillämpliga bestämmelser återfinns i avdelning VIII. Bedömningen i avsnitt 5 är att inga kompletterande bestämmelser till avtalet i denna del behövs i lag. För att däremot göra det klart för tillämparen bör det i lagen om internationell rättslig hjälp upplysas om att kompletterande bestämmelser finns avtalet.

Frysning och förverkande

I avdelning XI finns bestämmelser om frysning och förverkande. Samarbetet under denna avdelning kan lite förenklat delas upp i två delar. Den ena delen innebär att stater bistår varandra med att efterforska och identifiera egendom och tillgångar som kan utgöra brottsvinster för att därefter säkerställa dessa (dvs. frysning) inför en framtida verkställighet av ett beslut om förverkande. Den andra delen syftar till att staterna ska bistå med att verkställa beslut om förverkande som fått laga kraft.

Bestämmelserna i denna avdelning ersätter motsvarande regler om internationellt samarbete i 1990 års respektive 2005 års förverkandekonvention (se artikel LAW.CONFISC.1). Det ska emellertid noteras att avtalets regler i avdelning XI överensstämmer i stora delar med motsvarande regler i 2005 års förverkandekonvention.

Reglerna om internationellt samarbete i de två aktuella konventionerna har genomförts genom dels lagen om internationell rättslig hjälp, dels lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen). Den förra lagen reglerar samarbetet kring efterforskning av egendom och tillgångar och säkerställandet av dessa för en framtida verkställighet av ett beslut om förverkande. Internationella verkställighetslagen reglerar verkställighet av beslut om förverkande som fått laga kraft. Vid genomförandet av 2005 års förverkandekonvention konstaterades att svensk rätt levde upp till konventionens bestämmelser om internationellt samarbete (prop. 2013/14:121 s. 98 f.) och några ändringar i nämnda lagar föreslogs inte.

Som framgår i avsnitt 3.1 är bestämmelserna i avtalet direkt tillämpliga, men förutsätter att staterna har ett regelverk för att t.ex. besluta om verkställighet av ett beslut om förverkande (se LAW.CONFISC.11). Mot bakgrund av att avtalet endast gäller gentemot Förenade kungariket bör kompletterande bestämmelser inte föras in i lagen om internationell rättslig hjälp eller internationella verkställighetslagen. I stället bör sådana bestämmelser föras in i en ny lag. Den upplysningsbestämmelse som föreslås ovan i lagen om internationell rättslig hjälp kommer även omfatta denna del av samarbetet. En motsvarande upplysningsbestämmelse bör tas in i

internationella verkställighetslagen, men som även bör hänvisa till den nya lagen.

Sammanfattning

Kompletterande bestämmelser behövs till avdelning VII och XI. För närmare överväganden om vilka kompletterande bestämmelser som behövs och utformningen av dessa hänvisas till avsnitt 4–6. Det kan dock redan här påpekas att de regler som föreslås i dessa avsnitt endast avser de som är nödvändiga för att samarbetet ska fungera. Det kan därför finnas anledning att i ett annat sammanhang behandla vissa andra frågor.

3.3 Utformningen av den nya föreslagna lagen

Bedömning: Bestämmelserna i den nya föreslagna lagen bör i möjligaste mån hänvisa till motsvarande regler i andra gällande lagar.

Skälen för bedömningen: Medlemsstaterna fick ta del av den slutliga avtalstexten den 25 december 2020, dvs. en vecka innan avtalet började tillämpas provisoriskt den 1 januari 2021. Några möjligheter att då påverka innehållet i texten fanns inte.

Avtalet är provisoriskt tillämpligt och Sverige är, såsom medlemsstat i EU, bunden att följa avtalet. Förvisso ska Sverige som andra medlemsstater tillämpa avtalets bestämmelser direkt, men som konstaterats i avsnitt 3.2 förutsätter avtalet att Sverige har regler, bl.a. om förfarandet, för att kunna samarbeta med Förenade kungariket. Flera av dessa regler förutsätter lagform. Några sådana regler finns ännu inte på plats.

Fram till dess kompletterande bestämmelser trätt i kraft kommer en viss rättsosäkerhet råda kring samarbetet enligt bestämmelserna i avdelning VII, VIII och XI. Nya regler behöver därför träda i kraft så snart det är möjligt.

Mot denna bakgrund bör bestämmelserna i den nya lagen i möjligaste mån hänvisa till bestämmelser som återfinns i andra lagar som reglerar motsvarande samarbete. Detta motiveras också av att

de bestämmelser som den nya lagen hänvisar till är sådana som de relevanta myndigheterna redan har tillämpat och är bekanta med. Detta gäller särskilt samarbetet enligt avdelning VII om överlämnande, vars bestämmelser i stor utsträckning motsvarar dem som finns i arresteringsorderrambeslutet, som har genomförts genom europeiska arresteringsorderlagen.

3.4 Termer och uttryck

Förslag: Termer och uttryck i den nya lagen ska ha samma betydelse som i avtalet.

Skälen för förslaget: I artikel LAW.SURR.78 och artikel LAW.CONFISC.2 finns ett antal definitioner av centrala begrepp, bl.a. om vad som avses med en arresteringsorder och rättsliga myndigheter samt med beslut om frysning och beslut om förverkande. Som redogörs för i avsnitt 3.1 är det inte möjligt att i svensk rätt ange hur begrepp i avtalet ska förstås. Eftersom den nya lagens syfte är att komplettera avtalet får termer och begrepp i lagen inte ges en annan innebörd än den som gäller enligt avtalet.

Det kan dock noteras att de begrepp som definieras i nämnda artiklar har vissa likheter med hur motsvarande begrepp definieras i arresteringsorderrambeslutet respektive 1990 års och 2005 års förverkandekonvention. Även om de kan ge en viss vägledning i fråga om hur begreppen i avtalet ska tolkas, är det dock EU-domstolen som är den yttersta uttolkaren av avtalet och av de termer och uttryck som används.

I andra lagar som kompletterar en EU-rättsakt som är direkt tillämplig har det införts förtydligande bestämmelser om att de termer och uttryck som används i lagen ska ha samma betydelse som i den aktuella EU-rättsakten, se t.ex. 1 kap. 2 § lagen (2020:968) om kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande. En motsvarande upplysningsbestämmelse bör tas in i den nya lagen. Detta särskilt mot bakgrund av att flera begrepp som används i lagen inte har en vedertagen definition i svensk rätt (t.ex. arresteringsorder) samt att definitionen av ett begrepp i avtalet kan

skilja sig från hur begreppet definieras enligt svensk rätt (t.ex. beslut om förverkande).

4 Överlämnande av misstänkta och dömda personer

4.1 Inledning

Del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete innehåller i avdelning VII bestämmelser om överlämnande (artiklarna LAW.SURR.76–LAW.SURR.112). Innehållet i dessa artiklar motsvarar i huvudsak bestämmelserna i arresteringsorderrambeslutet, även om vissa skillnader finns. En skillnad är förstås att rambeslutets bestämmelser tillämpas efter att ha inkorporerats genom europeiska arresteringsorderlagen, medan artiklarna i avtalet som utgångspunkt ska tillämpas direkt. Samtidigt förutsätter avtalet, eftersom flera artiklar hänvisar till nationell rätt, att staterna har nationella bestämmelser som gör det möjligt att tillämpa avtalet fullt ut.

I följande avsnitt görs en genomgång av artiklarna i avdelning VII och en bedömning i vilken omfattning kompletterande regler behövs i en ny lag. I anslutning till denna genomgång lämnas förslag till sådana bestämmelser i lag. Hänvisningar till artiklarna avser avdelning VII (LAW.SURR) om inte annat uttryckligen anges.

4.2 Syftet och behöriga myndigheter

Förslag: Åklagare ska vara behörig att utfärda en arresteringsorder för lagföring eller för verkställighet av en frihetsberövande påföljd.

Åklagare och allmän domstol ska vara behöriga att verkställa en arresteringsorder.

Skälen för förslaget: I artiklarna 76–78 finns bestämmelser om målsättningen med avdelning VII, proportionalitetsprincipen och definitioner, t.ex. av en rättslig myndighet. Artiklarna 76 och 78 motsvarar delvis artikel 1.1 och artikel 6 i arresteringsorder-rambeslutet. Artikel 77 om proportionalitetsprincipen har ingen motsvarighet i rambeslutet.

Ingen av dessa bestämmelser kräver kompletterande regler i sig, men avtalets tillämpning förutsätter att staterna utser vilka myndigheter som ska vara utfärdande respektive verkställande myndigheter (se artikel LAW.OTHER.134.7 b). Ett krav är att det ska vara en rättslig myndighet som enligt definitionen i artikel 78 b är en domare, domstol eller allmän åklagare.

Åklagare är enligt 2 § andra stycket förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder behörig att utfärda en europeisk arresteringsorder för såväl lagföring som verkställighet av en frihetsberövande påföljd. Åklagare uppfyller de krav som följer av artikel 78 b. Någon anledning att utse en annan myndighet som behörig att utfärda en arresteringsorder enligt avtalet finns inte. Åklagare bör därför vara behörig att utfärda en arresteringsorder.

I de fall Sverige är verkställande stat är såväl åklagare som allmän domstol behöriga myndigheter enligt europeiska arresteringsorderlagen. Åklagaren tar emot en utfärdad europeisk arresteringsorder och utreder om det finns förutsättningar för att överlämna den eftersökte (se 4 kap. 1 § andra stycket och 3 § första stycket). Efter en framställning från åklagaren beslutar domstol om ett överlämnande ska ske (5 kap. 1 §). Åklagare och allmän domstol uppfyller de krav som följer av artikel 78 b. Någon anledning att utse andra myndigheter som behöriga verkställande rättsliga myndigheter enligt avtalet finns inte. Åklagare och domstol bör därför vara behöriga att verkställa en arresteringsorder.

Regeringen har notifierat Förenade kungariket att den avser att utse nämnda myndigheter som behöriga. Den notifieringen bör uppdateras i samband med att den nya lagen träder i kraft.

Övriga inledande bestämmelser behöver inga kompletterande bestämmelser i lag.

4.3 Tillämpningsområdet

Bedömning: Inga kompletterande bestämmelser behövs i lag om avtalets bestämmelser om tillämpningsområdet. Frågan om Sverige ska avge en sådan notifiering som föreskrivs i artikel 79.4 om undantag från kravet på dubbel straffbarhet bör övervägas i ett annat sammanhang.

Skälen för bedömningen: I artikel 79.1 ställs villkor upp med avseende på gärningens svårhetsgrad eller påföljdens längd för att ett överlämnande ska kunna ske för lagföring respektive straffverkställighet. I punkterna 2–3 finns särskilda bestämmelser om när ett krav på dubbel straffbarhet får ställas. Dessa bestämmelser ska tillämpas direkt och några kompletterande bestämmelser i lag behövs inte.

Med stöd av punkt 4 kan staterna, genom en notifiering, utvidga kretsen av brott för vilka något krav på dubbel straffbarhet inte får ställas upp (vilka gärningar som avses anges i punkt 5). Artikel 79 motsvarar artikel 2 i arresteringsorderrambeslutet, men med den skillnaden att arresteringsorderrambeslutet inte förutsätter att en notifiering görs. Ett krav på dubbel straffbarhet får inte ställas upp beträffande de gärningarna om räknas upp i artikel 2.2 i arresteringsorderrambeslutet vilka motsvarar de som anges artikel 79.5 i avtalet. En notifiering enligt artikel 79.4 är inte nödvändig för att tillämpa avtalet utan ett ställningstagande i den frågan får tas om hand senare.

I 2 kap. 2 § fjärde stycket europeiska arresteringsorderlagen finns bestämmelser om accessoriskt överlämnande. Det innebär att ett överlämnande kan t.ex. ske för en gärning som inte når upp till föreskriven strafftröskel, så länge överlämnandet grundar sig på en annan gärning som når upp till nämnda tröskel. I avtalet finns inte några sådana bestämmelser. Även om det är önskvärt att ett överlämnande även bör kunna ske i dessa fall, får ett ställningstagande i denna fråga avvakta.

4.4 Avtalets vägransgrunder

Förslag: En svensk medborgare ska inte få överlämnas.

Ett överlämnande ska få vägras för politiska brott, med undantag för det fall den gärning som arresteringsordern avser omfattas av artikel 82.2 i avtalet.

Skälen för förslaget

Avtalets vägransgrunder

I artiklarna 80–83 finns bestämmelser om när ett överlämnande ska eller får vägras. Artiklarna 80 och 81 motsvaras i huvudsak av artiklarna 3, 4 och 4a i arresteringsorderrambeslutet. Artikel 83 om att en stat kan vägra att överlämna egna medborgare och artikel 82 rörande politiska brott har inga motsvarigheter i rambeslutet.

Artiklarna 80 och 81 kräver inga kompletterande bestämmelser i lag. Bestämmelserna i artikel 81.2 om den eftersöktes rätt att få ta del av en utevarodotom kan regleras i förordning (jfr 4 § tredje stycket förordningen [2003:1179] om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder).

Utgångspunkten i artikel 83 är att en stat ska överlämna sina egna medborgare. Huvudregeln i artikel 82 är att en gärning som utgör ett politiskt brott inte utgör hinder mot överlämnande. Stater kan emellertid notifiera att dessa huvudregler inte ska gälla.

Förbud mot överlämnande av egna medborgare

Enligt 2 § utlämningslagen får svenska medborgare inte utlämnas. Däremot utgör ett svenskt medborgarskap inget hinder mot överlämnande enligt europeiska arresteringsorderlagen eller i motsvarande samarbete med de nordiska staterna som sker med stöd av lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder. Skiljelinjen går således mellan ett samarbete med medlemsstaterna i EU och de nordiska grannarna och övriga stater. Förenade kungariket tillhör till den senare gruppen.

Mot bakgrund härav har Sverige med stöd av artikel 83.2 notifierat Förenade kungariket att svenska medborgare inte kommer att överlämnas. Ett sådant förbud bör framgå av den nya lagen. Förbudet bör vara ovillkorligt.

Den gjorda notifieringen kan emellertid återtas (se artikel 110). Innan det sker bör det närmare övervägas om svenska medborgare bör överlämnas, och, i så fall, under vilka förutsättningar det ska kunna ske. Det kan t.ex. röra sig om att ett överlämnande endast får ske för viss allvarlig brottslighet. Särskilda villkor får också ställas upp enligt artikel 83.2 i avtalet. Bedömningen av frågan om att överlämna svenska medborgare till stater utanför EU och Norden är så pass viktig att den inte låter sig göras i denna promemoria utan får övervägas i ett annat sammanhang.

I de fall ett överlämnande vägras för att den eftersökte är svensk medborgare följer det av artikel 83 att en prövning ska göras om den eftersökte i stället ska lagföras i Sverige. Om en sådan lagföring inte initieras följer vissa förpliktelser enligt artikel 83.3, bl.a. att underrätta målsäganden. Dessa förpliktelser kräver inga kompletterande bestämmelser i lag. Den informationsplikt som föreskrivs kan, i den mån det behövs, regleras i förordning.

Förbud mot att överlämna för politiska brott

Sverige har med stöd av artikel 82.2 notifierat Förenade kungariket att huvudregeln om att ett överlämnande inte får vägras för ett politiskt brott inte ska tillämpas gentemot Sverige.

Någon vedertagen definition av politiskt brott finns inte. En åtskillnad som brukar göras är den mellan absoluta politiska brott och relativa politiska brott. Det förra avser brott som riktar sig direkt mot staten, t.ex. högmålsbrott, uppror och spioneri. Det senare avser gärningar som är straffbara som vanliga brott, t.ex. mord, men som har ett politiskt motiv eller där ett politiskt moment ingår (se prop. 2000/01:83 s. 39).

Den notifiering som har gjorts innebär att Sverige kan vägra ett överlämnande om den gärning som arresteringsordern avser är ett politiskt brott, med undantag för de brott som anges i punkten 2 a–2 c, dvs. olika former av terrorrelaterade brott.

En bestämmelse om detta bör tas med i den nya lagen. Vägransgrunden bör dock vara fakultativ, dvs. ett överlämnande ska kunna ske, även om det rör sig om ett politiskt brott. Samarbetet med Förenade kungariket bör präglas av ett ömsesidigt förtroende även om Förenade kungariket inte längre är en medlemsstat i EU.

Vägransgrunden bör således tillämpas endast i undantagsfall, t.ex. om ett överlämnande i det specifika fallet skulle framstå som stötande eller om det kan komma i konflikt med svenska intressen.

Notifieringen kan även i detta fall återtas (artikel 110). Samma skiljelinje gäller för politiska brott som för överlämnande av egna medborgare. I samarbetet inom EU och med våra nordiska grannar kan ett överlämnande inte vägras för politiska brott. Det är däremot möjligt enligt 6 § utlämningslagen. De närmare övervägandena om notifieringen ska återtas får göras i ett annat sammanhang.

4.5 Andra hinder mot överlämnande

Förslag: Bestämmelserna i 2 kap. 3 § 1 och 5 samt 4 § 3 lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder ska tillämpas vid bedömningen av om det finns andra hinder mot överlämnande enligt avtalet. Överlämnande ska inte få beviljas om den utfärdande myndigheten inte lämnar sådana garantier som enligt artikel LAW.SURR.84 b krävs för att överlämnande ska få beviljas. Detsamma gäller om den eftersökte enligt artikel LAW.SURR.94 ska överlämnas eller utlämnas till en annan stat eller överlämnas till Internationella brottmålsdomstolen.

Skälen för förslaget: Vid en prövning av om en misstänkt eller dömd person ska överlämnas från Sverige kan vid tillämpningen av vissa bestämmelser i avtalet situationer uppstå där ett överlämnande inte kommer att kunna ske. Avtalet saknar bestämmelser om hur ett överlämnande enligt en arresteringsorder ska hanteras i de situationer som beskrivs i det följande.

Enligt artikel 84 b förutsätts att den utfärdande rättsliga myndigheten i Förenade kungariket lämnar de garantier som ställs upp för ett överlämnande. Om så inte sker, kan Sverige inte anses vara skyldig att överlämna den eftersökte.

På motsvarande sätt bör det inte föreligga en skyldighet att överlämna den eftersökte om arresteringsordern är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan ligga till grund för en prövning och den utfärdande rättsliga myndigheten i Förenade kungariket inte kompletterat ordern på det sätt som föreskrivs i artikel 93.2.

Vid konkurrerande framställningar om överlämnande och utlämning till en annan stat och överlämnande till Internationella brottmålsdomstolen enligt artikel 94 kan resultatet bli att något överlämnande inte sker till Förenade kungariket utan i stället till en annan stat eller Internationella brottmålsdomstolen.

Slutligen kan en tillämpning av artikel 98.3 innebära att privilegierna eller immuniteten inte upphävs i Sverige eller i en annan stat eller internationell organisation vilket resulterar i att något överlämnande inte kan komma till stånd. Detsamma gäller en tillämpning av artikel 99.1, dvs. något samtycke lämnas inte till att vidareöverlämna den eftersökte från den stat som överlämnande eller utlämnande den eftersökte till Sverige.

Motsvarande situationer kan uppstå vid tillämpning av artiklarna 5.2, 16.1, 20.2 och 21 i arresteringsorderrambeslutet.

I 2 kap. 3 § 1–5 och 4 § 3 europeiska arresteringsorderlagen finns vägransgrunder som återspeglar de situationer som kan uppstå enligt ovan. För att det ska bli tydligt hur dessa situationer ska hanteras i förhållande till Förenade kungariket bör det i den nya lagen hänvisas till 2 kap. 3 § 1 och 5 samt 4 § 3 i europeiska arresteringsorderlagen. En hänvisning bör emellertid inte ske till 2 kap. 3 § 2–4 i samma lag eftersom dessa bestämmelser i sin tur hänvisar till andra paragrafer i den lagen, vilka inte ska tillämpas gentemot Förenade kungariket. I stället bör det uttryckligen framgå av den nya lagen att överlämnande inte får beviljas om den utfärdande myndigheten inte lämnar sådana garantier som enligt artikel LAW.SURR.84 b krävs för att överlämnande ska få beviljas eller om den eftersökte enligt artikel LAW.SURR.94 ska överlämnas eller utlämnas till en annan stat eller överlämnas till Internationella brottmålsdomstolen. Någon skillnad i sak är det dock inte fråga om.

4.6 Garantier för ett överlämnande

Förslag: Bestämmelserna i 8 kap. 1 § lagen om en europeisk arresteringsorder ska tillämpas vid återförande av en person som har överlämnats till Sverige på villkor att han eller hon återförs.

Skälen för förslaget: Artikel 84 innehåller en bestämmelse om att en verkställande stat kan kräva vissa garantier av den utfärdande

staten för att ett överlämnande ska kunna ske. Punkt a och b i artikel 84 motsvarar artikel 5.2 och 5.3 i arresteringsorderrambeslutet. Artikel 84 c har ingen motsvarighet, men har däremot kommit till uttryck i EU-domstolens praxis (se dom i t.ex. de förenade målen C-404/15, *Aranyosi*, och C-659/15 PPU, *Caldararu*).

Artikel 84 kräver kompletterande bestämmelser när Sverige är såväl utfärdande som verkställande stat.

Förenade kungariket kan vid ett överlämnande till Sverige med stöd av artikel 84 b kräva garantier att den eftersökte återförs för att i Förenade kungariket avtjäna den frihetsberövande påföljd som dömts ut i Sverige. Vidare kan andra garantier krävas enligt artikel 84 a eller 84 c. Bestämmelser om vem som lämnar en sådan garanti behövs, men bör kunna tas in i förordning (jfr 12 § förordningen om överlämnande till Sverige enligt europeisk arresteringsorder). Däremot behövs bestämmelser i lag om vem som ansvarar för ett återförande i enlighet med artikel 84 b samt om en möjlighet att ta personen ifråga i förvar för det fall han eller hon är på fri fot när ett återförande ska ske. I 8 kap. 1 § europeiska arresteringsorderlagen finns sådana bestämmelser. En hänvisning bör därför göras i den nya lagen till nämnda bestämmelse.

I de fall Sverige är verkställande stat kan åklagare och domstol direkt med stöd av artikel 84 kräva garantier. Detta kräver inga kompletterande bestämmelser. Vissa bestämmelser bör dock införas om att den eftersökte ska tillfrågas om han eller hon vill återföras till Sverige för att avtjäna den frihetsberövande påföljd som eventuellt döms ut. Detta kan regleras i förordning (jfr 8 § förordningen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder).

4.7 Centralmyndighet

Bedömning: Inga kompletterande bestämmelser om centralmyndigheter behövs i lag.

Den notifiering som gjorts enligt artikel 85 i avtalet om att Regeringskansliet (Justitiedepartementet) är centralmyndighet bör återtas i anslutning till att den nya lagen träder i kraft.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 85 kan en stat utse en centralmyndighet som bl.a. ska ansvara för översändande och

mottagande av utfärdade arresteringsorder. Sverige har genom en notifiering utsett Regeringskansliet (Justitiedepartementet), i syfte att kunna hantera samarbetet enligt avtalet fram till den i denna promemoria föreslagna lagstiftning träder i kraft.

Samarbetet enligt avtalet liknar, som nämnts ovan, i stort det samarbete som regleras i arresteringsorderrambeslutet. En grundtanke i rambeslutet är – och bör så även vara enligt avtalet – att behöriga myndigheter ska kommunicera direkt med varandra. Detta är också något som de enligt arresteringsorderrambeslutet utsedda behöriga myndigheterna är vana vid. När de kompletterande bestämmelserna i den nya lagen träder i kraft, bör därför Sveriges notifiering återtas.

4.8 Arresteringsorderns form och innehåll

Bedömning: Inga kompletterande bestämmelser om arresteringsorderns form och innehåll behövs i lag. Frågan om Sverige ska avge en sådan notifiering som föreskrivs i artikel 86.2 om språk bör övervägas i ett annat sammanhang.

Skälen för bedömningen: Artikel 86 innehåller bestämmelser om arresteringsorderns form och innehåll. Artikeln motsvarar artikel 8 i arresteringsorderrambeslutet. Bestämmelsen kräver inte några kompletterande bestämmelser i lag.

Artikel 86 innebär att en arresteringsorder för överlämnande från Sverige ska översättas till svenska. Sverige kan dock genom en notifiering ange att en order kan översättas till ett annat språk än svenska (se punkt 2). En sådan notifiering får övervägas i ett senare sammanhang.

4.9 Det inledande förfarandet och utredningen

Förslag: Bestämmelserna i 4 kap. 1, 2 och 3 §§ i lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk utredningsorder om det inledande förfarandet och utredningen ska i huvudsak tillämpas vid överlämnande enligt avtalet. Vidare ska vid åklagarens utredning bestämmelserna om förundersökning i

brottmål tillämpas, om inte annat anges i avtalet eller i den nya lagen. Därutöver ska åklagaren inhämta de kompletteringar som behövs enligt artikel 93.2 i avtalet.

Skälen för förslaget: Artiklarna 87 och 88 innehåller regler om översändandet av arresteringsordern. De föreskriver bl.a. att det sker mellan behöriga myndigheter, att den kan sändas över via Interpol eller andra säkra kommunikationskanaler samt att myndigheterna ska samråda med och informera varandra i vissa situationer. Bestämmelserna motsvaras i huvudsak av artiklarna 9 och 10 i arresteringsorderrambeslutet. En skillnad är dock att Förenade kungariket inte kommer vara anslutet till Schengens informations-system (SIS).

Bestämmelser om vem som översänder en arresteringsorder från Sverige och samråd mellan behöriga myndigheter i Sverige och Förenade kungariket när Sverige är utfärdande stat kan tas in i förordning (jfr 7, 9 och 11 §§ förordningen om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder).

När en arresteringsorder sänds över till Sverige med stöd av artiklarna 87 eller 88 utgår avtalet ifrån att behöriga myndigheter inleder ett förfarande för att utreda om det finns förutsättningar för överlämnande till Förenade kungariket. Avtalet reglerar inte detta närmare, utan det får anses vara upp till staterna att se till att sådana förfaranderegler finns att tillämpa.

I de inledande bestämmelserna i 4 kap. europeiska arresteringsorderlagen finns regler som bör kunna användas i ett förfarande för att utreda om det finns förutsättningar för att överlämna den eftersökte enligt avtalet. Bestämmelserna i 4 kap. 1 § om det inledande förfarandet bör kunna tillämpas, dock inte första stycket som reglerar en möjlighet att översända en arresteringsorder genom SIS. Även 4 kap. 2 § andra stycket bör kunna tillämpas; dock endast i den omfattning det rör sig om en efterlysning i ett annat system för eftersökning än SIS. Vilket språk en arresteringsorder ska vara skriven på eller översatt till följer direkt av avtalet (artikel 86.2), varför någon hänvisning i den nya lagen till 4 kap. 2 § första stycket inte bör göras. Slutligen bör bestämmelserna i 4 kap. 3 § första stycket tillämpas. Med stöd av dessa är det åklagaren som föranstaltar den utredning som behövs. Vidare ska han eller hon överväga om lagföring ska ske i Sverige om den eftersökte är under

18 år. Av den nya lagen bör det uttryckligen framgå att bestämmelserna om förundersökning i brottmål ska tillämpas vid åklagarens utredning, om inte annat anges i avtalet eller i den nya lagen. En hänvisning till 4 kap. 3 § andra stycket bör således inte ske eftersom den hänvisar till andra bestämmelser i europeiska arresteringsorderlagen som inte ska tillämpas gentemot Förenade kungariket. Bestämmelsen i 4 kap. 3 § tredje stycket om skyndsamhet har en motsvarighet i avtalet (artikel 95) och däri angivna tidsfrister ska beaktas. Någon hänvisning i den nya lagen till det stycket bör därför inte heller göras.

Enligt artikel 93.2 kan den verkställande rättsliga myndigheten kräva in kompletteringar för att kunna ta ställning till om ett överlämnande ska ske. Bestämmelsen motsvarar artikel 15.2 i arresteringsorderrambeslutet. En hänvisning till 4 kap. 2 a § europeiska arresteringsorderlagen bör inte göras eftersom artikel 93.2 i avtalet ska tillämpas direkt. Däremot bör det i den nya lagen tas in en bestämmelse om att det är åklagaren som ansvarar för att inhämta dessa kompletteringar.

Bestämmelser om samråd mellan behöriga myndigheter i Sverige och Förenade kungariket när Sverige är verkställande stat och underrättelser om felsända arresteringsorder kan däremot regleras i förordning (jfr 3 § förordningen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder).

4.10 Den eftersöktes rättigheter

Förslag: Bestämmelserna om förordnande av och kostnader för offentlig försvarare i 4 kap. 8 § och 5 kap. 8 § lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder ska tillämpas vid överlämnande enligt avtalet.

Bedömning: Övriga bestämmelser i artikel 89 om den eftersöktes rättigheter kräver inga kompletterande bestämmelser i lag.

Skälen för förslagen och bedömningen: I artikel 89.2–89.5 finns bestämmelser om vissa rättigheter för den eftersökta (beträffande artikel 89.1 hänvisas till avsnitt 4.12). Artikel 89 ger den eftersökta vissa rättigheter som staterna har att tillgodose, men staterna

förutsätts genom nationell rätt reglera hur vissa av dessa rättigheter närmare tillgodoses.

Den eftersökte har rätt till tolk och en översättning av ordern om han eller hon inte förstår det språk som används i förfarandet samt rätt till ett rättsligt ombud (punkterna 2 och 3). Dessa rättigheter ska tillhandahållas i enlighet med nationell rätt. Vidare ska den eftersökte underrättas om sin rätt att utse ett rättsligt ombud i den utfärdande staten samt kunna ha kontakt med konsulära myndigheter (punkterna 4 och 5).

De angivna rättigheterna återfinns inte i arresteringsorder-rambeslutet utan i andra EU-rättsliga instrument (se artiklarna 1–3 i direktivet 2010/64 om rätt till tolkning och översättning³ och artikel 10 i försvarardirektivet 2013/48⁴) som är genomförda i svensk rätt främst genom bestämmelser i rättegångsbalken.

I 5 kap. 6 § och 33 kap. 9 § rättegångsbalken, som 23 kap. 16 § andra stycket samma balk hänvisar till, finns bestämmelser om anlitan av tolk och översättning av handlingar. I avsnitt 4.9 och 4.13 föreslås dels att vid åklagarens utredning om huruvida den eftersökte ska överlämnas enligt avtalet ska bestämmelserna om förundersökning i brottmål (23 kap. rättegångsbalken) tillämpas, dels att vid rättens handläggning i samma fråga ska reglerna om domstols handläggning i brottmål tillämpas. Några ytterligare kompletterande bestämmelser behövs därför inte i den nya lagen vad avser artikel 89.2.

Artikel 89.3 i avtalet föreskriver att den eftersökte har rätt att biträdas av ett rättsligt ombud i enlighet med den verkställande statens lagstiftning (se även kravet enligt artikel 91.2). Den eftersökte bör ha samma rättigheter till offentlig försvarare vid överlämnande enligt avtalet som vid överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder (se 4 kap. 8 § europeiska arresteringsorderlagen) och ha förmånen att kostnaderna för en sådan försvarare stannar på staten (5 kap. 8 § samma lag). En hänvisning bör därför i den nya lagen göras till dessa bestämmelser i europeiska arresteringsorderlagen.

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU av den 20 oktober 2010 om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 280, 26.10.2010, s. 1).

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/48/EU av den 22 oktober 2013 om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder samt om rätt att få en tredje part underrättad vid frihetsberövande och rätt att kontakta tredje parter och konsulära myndigheter under frihetsberövandet (EUT L 294, 6.11.2013, s. 1)

Vem som ansvarar för att underrätta den eftersökte enligt artikel 89.4 kan regleras i förordning (jfr 4 § andra stycket förordningen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder). Bestämmelsen i artikel 89.5 om den eftersöktes rätt att ha kontakt med konsulära myndigheter föranleder inte kompletterande bestämmelser om att konsulära myndigheter ska underrättas (jfr även lagen [1989:152] om underrättelseskyldighet m.m. när utlänningar är berövade friheten).

4.11 Användande av tvångsmedel

Förslag: Bestämmelserna i 4 kap. 5 och 6 §§, 5 kap. 7 § samt 6 kap. 3 § lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder om gripande, anhållande och häktning samt reseförbud och anmälningsskyldighet ska tillämpas vid överlämnande enligt avtalet.

Detsamma gäller bestämmelserna om beslag i 4 kap. 7 § och 5 kap 6 § andra stycket i samma lag.

Skälen för förslagen: Enligt artikel 90 ska den verkställande rättsliga myndigheten efter det att den eftersökte har gripits ta ställning till fortsatt frihetsberövande i enlighet med nationell rätt. I artikel 12 i arresteringsorderrambeslutet finns en motsvarande bestämmelse. I vissa andra artiklar åläggs den verkställande staten, i avvaktan på att beslut fattas (artikel 95.5), privilegier och immunitet upphävs (artikel 98.2) eller samtycke till vidareöverlämnande inhämtats (artikel 99.2), att säkerställa att den eftersökte faktiskt kan överlämnas när ett beslut väl har fattats, vilket får tolkas som att en stat ska kunna använda sig av frihetsberövande tvångsmedel. Motsvarande bestämmelser finns i artiklarna 17.5, 20.1 och 21 i arresteringsorderrambeslutet.

I artikel 107 finns regler om att den verkställande rättsliga myndigheten i enlighet med nationell rätt på begäran, eller på eget initiativ, ska beslagta och överlämna egendom som kan användas som bevisning eller som ska återställas till rättmätig ägare. Motsvarande bestämmelse finns i artikel 29 i arresteringsorderrambeslutet.

Hur reglerna om användande av tvångsmedel utformas överlämnas alltså till staterna.

I 4 kap. 5 och 6 §§ europeiska arresteringsorderlagen finns utförliga bestämmelser om gripande, anhållande och häktning anpassade särskilt till den situation som ett överlämnande enligt en arresteringsorder innebär, bl.a. utgör recidivfara ingen grund för anhållande eller häktning. Vidare finns särskilda grunder för att upphäva ett beslut om anhållande eller häktning kopplat till den eventuella påföljd som kan utdömas i den utfärdande staten. I 5 kap. 7 § finns bl.a. regler om att tvångsmedlet ska prövas på nytt i samband med beslutet om att den eftersökte ska överlämnas. Slutligen föreskrivs i 6 kap. 3 § att den eftersökte – i avvaktan på att beslutet om överlämnande verkställs – med ett visst intervall kan begära en omprövning av tvångsmedlet.

I 4 kap. 7 § europeiska arresteringsorderlagen finns en bestämmelse om beslag och som anger de närmare förutsättningarna för en sådan åtgärd. Vidare föreskrivs i 5 kap. 6 § andra stycket samma lag att ett beslut om överlämnande av beslagtagna egendom bör meddelas samtidigt som rättens beslut om överlämnande av den eftersökte.

Eftersom aktuella artiklar i avtalet är i stort sett identiska med motsvarande bestämmelser i arresteringsorderrambeslutet bör i den nya lagen en hänvisning ske till nämnda bestämmelser i europeiska arresteringsorderlagen.

4.12 Samtycke till överlämnande

Förslag: Bestämmelserna i 4 kap. 9 § lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder om samtycke till överlämnande och återkallelse av ett samtycke ska i huvudsak tillämpas vid överlämnande enligt avtalet. Detsamma gäller medgivande till att den s.k. specialitetsprincipen inte ska gälla samt återkallelse av ett medgivande.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 89.1 i avtalet ska den eftersökte, när han eller hon grips, informeras om arresteringsordern och dess innehåll samt om möjligheten att samtycka till ett överlämnande. Bestämmelsen motsvarar artikel 11.1 i

arresteringsorderrambeslutet. I artikel 91 finns närmare regler om den eftersöktes samtycke till ett överlämnande, men även om hans eller hennes medgivande till att specialitetsprincipen inte ska tillämpas. Ett avstående från specialitetsprincipen innebär att den eftersökte medger att lagföras eller straffas för gärningar som har begåtts före överlämnandet, men som inte omfattas av arresteringsordern. En stat som gjort en notifiering enligt artikel 91.4 kan därutöver reglera villkoren för en återkallelse av ett sådant samtycke. Sverige har gjort en notifiering enligt artikel 91.4 att ett samtycke ska kunna återkallas. Slutligen har den eftersökte enligt artikel 92 en rätt att höras för det fall något samtycke inte ges. Bestämmelserna motsvarar i huvudsak artiklarna 13 och 14 i arresteringsorderrambeslutet.

Det kan noteras att bestämmelserna riktar sig enbart till de situationer då den eftersökte grips (och inte när han eller hon anträffas på annat sätt).

Bestämmelserna i artiklarna 89.1 och 91.1–91.3 anger *att* vissa åtgärder ska vidtas av den verkställande rättsliga myndigheten. I det avseendet ska bestämmelserna tillämpas direkt. Däremot överlämnas till staterna att reglera *hur* angivna åtgärder ska vidtas, och även *vem* som ska vidta dem för det fall en stat utser flera verkställande rättsliga myndigheter, vilket Sverige gjort (se avsnitt 4.2). Exempelvis bör det vara upp till staterna att reglera hur den eftersökte informeras om innehållet i arresteringsordern eller hur ett samtycke till överlämnande eller avstående från specialitetsprincipen avges inför den verkställande rättsliga myndigheten. Förutsättningarna för en återkallelse av samtycket eller avståendet ska också regleras i nationell rätt.

I 4 kap. 9 § europeiska arresteringsorderlagen finns bestämmelser om samtycke och medgivande, dvs. att den eftersökte ska tillfrågas om detta så snart som möjligt. Bestämmelsen omfattar även de fall då den eftersökte anträffas på annat sätt än vid ett gripande. Vidare finns bestämmelser om återkallelse av ett samtycke till överlämnande eller av ett medgivande till att specialitetsprincipen inte ska tillämpas. Bestämmelsen bör kunna tillämpas vid överlämnande enligt avtalet. Dock bör ingen hänvisning göras till sista meningen i första stycket om att den eftersökte ska informeras om innebörden av ett samtycke eller medgivande eftersom i det avseendet tillämpas artikel 91.3 direkt.

Vissa bestämmelser som behövs för att Sverige ska leva upp till artikel 91 om information om innehållet arresteringsordern och om förfarandet för att inhämta ett samtycke bör kunna tas in i förordning (jfr 4 § första stycket och 10 § förordningen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder). Vad gäller kravet på rättsligt ombud i artikel 91.2 hänvisas till avsnitt 4.10.

Mot bakgrund av vad som föreslås i avsnitt 4.9 om att bestämmelserna om förundersökning i brottmål ska tillämpas vid åklagarens utredning om den eftersökte ska överlämnas enligt avtalet kommer den eftersökte att höras om sin inställning oavsett samtycke eller inte. Några kompletterande bestämmelser i lag till artikel 92 behövs därför inte.

4.13 Beslutsförfarandet vid överlämnande

Förslag: Bestämmelserna i 5 kap. 1, 2, 4, 5 och 9 §§ lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder-lagen ska i huvudsak tillämpas vid överlämnande enligt avtalet.

Om garantier enligt artikel LAW.SURR.84 b i avtalet har lämnats av den utfärdande myndigheten, ska rätten i beslutet om överlämnande ange att det är ett villkor för överlämnande att garantierna kommer att uppfyllas. Ett beslut att vägra överlämnande enligt artikel LAW.SURR.81.1 f i avtalet ska inte få inte överklagas.

Skälen för förslagen

Beslut om överlämnande

Artikel 93.1 anger att den verkställande rättsliga myndigheten ska besluta om överlämnande med beaktande av de tidsfrister och enligt de villkor som gäller. Med stöd av artikel 93.2 kan den verkställande rättsliga myndigheten begära kompletterande information av den utfärdande rättsliga myndigheten när arresteringsordern är bristfällig. Den utfärdande rättsliga myndigheten kan när som helst lämna över kompletterande information till den verkställande rättsliga myndigheten (artikel 93.3). I artikel 95 anges vilka tidsfrister som gäller för ett beslut om överlämnande och att ett

beslut om att vägra överlämnande ska innehålla skälen för vägran. Den utfärdande rättsliga myndigheten ska enligt artikel 100 omgående underrättas om beslutet om överlämnande. Motsvarande regler finns i artiklarna 15, 17 och 22 i arresteringsorderrambeslutet.

Ett beslut om överlämnande enligt artikel 93 förutsätter att det finns nationella regler dels om vem som beslutar om överlämnande, dels om det närmare förfarandet som ska tillämpas. För vem som ansvarar för att inhämta kompletteringar på grund av brister i arresteringsordern hänvisas till avsnitt 4.9.

I 5 kap. 1 § europeiska arresteringsorderlagen finns bestämmelser om att tingsrätten efter framställning från åklagaren beslutar i frågan om överlämnande samt forumbestämmelser. Av bestämmelsen framgår att åklagaren kan vägra överlämnande enligt 2 kap. 3 § 1, dvs. vid brister i arresteringsordern. Närmare bestämmelser om rättens prövning finns i 5 kap. 2 §, bl.a. om att vid rättens handläggning tillämpas reglerna om domstols handläggning i brottmål samt om när förhandling ska hållas och inställelse till en sådan förhandling. Dessa bestämmelser bör, för att Sverige ska uppfylla de krav som följer av artikel 93.1, tillämpas vid ett överlämnande enligt avtalet. Det gäller dock inte bestämmelsen i 5 kap. 2 § första stycket andra meningen om skyndsamhetskravet, eftersom ett sådant krav följer direkt av avtalet (artikel 95.1). Bestämmelsen i artikel 93.3 om överlämnande av kompletterande information när Sverige är utfärdande stat kräver inga kompletterande bestämmelser.

Vidare finns krav på underrättelser i artikel 95.4 när tidsfristerna enligt samma artikel inte hålls och i artikel 100 om beslutet om överlämnande. Övriga bestämmelser i artikel 95 (punkterna 1–3) kräver inga kompletterande bestämmelser i lag. Vem som ansvarar för en sådan underrättelse kan regleras i förordning. Vad gäller åtagandet i artikel 95.5 hänvisas till avsnitt 4.11.

En bestämmelse bör tas in i den nya lagen som motsvarar 5 kap. 6 § första stycket europeiska arresteringsorderlagen, dvs. att rätten i sitt beslut om överlämnande ska ange, i de fall behörig myndighet i Förenade kungariket har lämnat garantier om återförande, att det är ett villkor för överlämnandet att garantierna kommer att uppfyllas. Därutöver bör i den nya lagen tas in en bestämmelse som motsvarar 5 kap. 9 § första stycket första meningen, dvs. att ett beslut om att vägra överlämnande enligt artikel LAW.SURR.81.1 f i avtalet inte ska få överklagas. Av samma skäl som anges i avsnitten 4.5 och 4.8

bör en hänvisning till en specifik bestämmelse i europeiska arresteringsorderlagen undvikas när den bestämmelsen i sin tur hänvisar till en annan bestämmelse som inte ska tillämpas gentemot Förenade kungariket.

Övriga bestämmelser i 5 kap. 9 § europeiska arresteringsorderlagen bör emellertid tillämpas, dels att ett beslut om överlämnande inte får överklagas när den eftersökte har samtyckt till överlämnande, dels om krav på hovrättens prövningstillstånd.

Konkurrerande framställningar, privilegier och immunitet samt andra internationella förpliktelser

I de fall det har utfärdats en arresteringsorder med stöd av avtalet och en eller flera europeiska arresteringsorder enligt arresteringsorderrambeslutet avseende samma person, anges i artikel 94 vilka omständigheter som den verkställande rättsliga myndigheten ska beakta när den fattar beslut om vilken order som ska ha företräde. Samråd kan ske med Eurojust. Motsvarande omständigheter ska beaktas om den konkurrerande framställningen avser en ansökan om utlämning, men det är upp till den verkställande staten att avgöra vem som beslutar i ett sådant fall. Slutligen anges att artikeln inte påverkar staters skyldigheter enligt stadgan för Internationella brottmålsdomstolen. I artikel 16 i arresteringsorderrambeslutet finns en motsvarande bestämmelse.

Artikel 98 innehåller bestämmelser om privilegier och immunitet. Bestämmelsen anger dels att tidsfristerna enligt artikel 95 inte börjar löpa förrän privilegiet eller immuniteten har upphävts, dels vem som ansvarar för att få privilegiet eller immuniteten upphävd. En motsvarande bestämmelse finns i artikel 20 i arresteringsorderrambeslutet.

Enligt artikel 99.1 ska en stat beakta förbud om vidareöverlämnande som uppställts i samband med att den eftersökte i ett tidigare skede utlämnats till den verkställande staten. Alla åtgärder ska vidtas för att inhämta ett samtycke till ett vidareöverlämnande från den stat som utlämnade den eftersökte. Bestämmelsen anger slutligen att tidsfristerna enligt artikel 95 inte börjar löpa förrän ett samtycke har inhämtats. I artikel 21 i arresteringsorderrambeslutet finns en motsvarande bestämmelse.

Bestämmelserna i artikel 94 behöver inte i sig kompletteras med några bestämmelser i lag. Däremot förutsätts att det finns särskilda förfaranderegler om konkurrerande framställningar. I 5 kap. 4 § första och andra styckena europeiska arresteringsorderlagen finns regler om hur sådana framställningar ska prövas, bl.a. om vilken tingsrätt som prövar frågan vid flera framställningar och hur prövningen ska ske om rätten beslutat beträffande en framställning, men inte den andra. I 5 kap. 5 § finns bestämmelser för de fall den konkurrerande framställningen är en ansökan om utlämning eller överlämnande från Internationella brottmålsdomstolen. Nämda bestämmelser bör tillämpas vid överlämnande enligt avtalet.

Såväl artikel 98.3 som 99.1 förutsätter att den verkställande rättsliga myndigheten försöker få immuniteten upphävd eller inhämtar ett samtycke från den stat från vilken den eftersökte utlämnades. Mot bakgrund av att det i avsnitt 4.9 föreslås att åklagaren ansvarar för att utreda om det finns förutsättningar för överlämnande får nämnda uppgifter anses åligga åklagaren. Även i det omvända fallet i artikel 98.3, dvs i de fall den utfärdande rättsliga myndigheten ska försöka få en immunitet upphävd, kommer den uppgiften ligga på åklagaren såsom utfärdande rättslig myndighet (se avsnitt 4.2). Beträffande artikel 98.2 och 99.2 hänvisas till avsnitt 4.5. I övrigt behövs inte några kompletterande bestämmelser i lag till artiklarna 98 och 99. Viss reglering kan ske i förordningsform, t.ex. om det närmare förfarandet vid konkurrerande framställningar (jfr 26 § andra stycket förordningen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder).

4.14 Åtgärder i avvaktan på beslut

Bedömning: Inga kompletterande bestämmelser om åtgärder i avvaktan på ett beslut om överlämnande behövs i den nya lagen.

Skälen för bedömningen: I artikel 96.1 anges, i de fall arresteringsordern har utfärdats för lagföring, att den eftersökte antingen ska temporärt föras över till den utfärdande staten eller höras enligt bestämmelserna i artikel 97. Förutsättningarna för ett temporärt överförande ska de behöriga rättsliga myndigheterna komma överens om och den eftersökte ska kunna återvända för att

kunna närvara vid en förhandling om överlämnande (artikel 96.2 och 96.3).

De närmare villkoren för ett förhör framgår av artikel 97, bl.a. att förhöret ska ske enligt den verkställande statens lagstiftning och att den eftersökte ska biträdas av ett rättsligt ombud i enlighet med den utfärdande statens lagstiftning. Bestämmelserna motsvaras i huvudsak av artiklarna 18 och 19 i arresteringsorderrambeslutet.

Vid genomförandet av motsvarande bestämmelser i arresteringsorderrambeslutet ansågs att vad gäller förhör kan bestämmelserna i lagen om internationell rättslig hjälp tillämpas utan att några bestämmelser behövde införas (se prop. 2003/04:7 s. 122). Någon anledning att göra en annan bedömning nu finns inte. Vid ett förhör som ska hållas med stöd av artiklarna 96 och 97 i avtalet kan alltså nämnda lag tillämpas.

Vad gäller ett temporärt överförande ansågs att några särskilda bestämmelser om detta inte skulle tas in i europeiska arresteringsorderlagen. Bland annat anfördes dels att ett överförande enligt dåvarande bestämmelser i lagen om internationell rättslig hjälp inte fick ske för förhör avseende den eftersöktes egen brottslighet, dels kravet på att skyndsamt pröva frågan om överlämnande (se prop. 2003/04:7 s. 122 f.). Bestämmelserna i 4 kap. 29 § i nämnda lag har därefter ändrats och ett överförande av en frihetsberövad person är numera möjligt även vad avser den frihetsberövades egen brottslighet. Kravet är endast att personen i fråga inte får ställas till ansvar inför domstol (se prop. 2012/13:170 s.43 f.). Mot den bakgrunden kan bestämmelserna om överförande av frihetsberövade personer i lagen om internationell rättslig hjälp tillämpas när det blir aktuellt enligt artikel 96 i avtalet. Eftersom ett överförande ska ske i samförstånd kan hänsyn tas till de omständigheter som är aktuella i ärendet.

Ett överförande av en frihetsberövad person till en annan stat än en medlemsstat i EU, Island eller Norge ska enligt 4 kap. 30 § första stycket lagen om internationell rättslig hjälp beslutas av regeringen. Det bör övervägas i ett annat sammanhang om det är en lämplig ordning även vad avser överförande till Förenade kungariket. Det kan dock påpekas att det torde bli mycket sällan som ett överförande skulle aktualiseras och enligt artikel 96.1 kan åklagaren såsom verkställande rättslig myndighet välja mellan ett förhör i den verkställande staten och ett temporärt överförande.

Sammanfattningsvis behövs inga kompletterande bestämmelser i den nya lagen med hänsyn till artiklarna 96 och 97.

4.15 Verkställigheten av ett beslut om överlämnande

Förslag: Rätten ska i samband med ett beslut om överlämnande kunna bestämma att verkställigheten av beslutet om överlämnande skjuts upp enligt artikel 101.4 och 102.1 i avtalet eller att tillfälligt överlämna den eftersökte enligt artikel 102.2 i avtalet. Åklagaren ska efter det att rätten har meddelat sitt beslut kunna skjuta upp verkställigheten med stöd av artikel 101.3 och 101.4 i avtalet.

Bestämmelserna i 6 kap. 4 och 5 §§ lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder ska tillämpas vid överlämnande enligt avtalet.

Skälen för förslaget: Artiklarna 101 och 102 innehåller regler om inom vilken tid ett beslut om överlämnande ska verkställas, om att den eftersökte ska frigges om dessa tidsfrister inte hålls och om skäl för att skjuta upp verkställigheten eller tillfälligt föra över personen på vissa villkor. Det kan t.ex. röra sig om att en verkställighet inte kan ske med hänsyn till omständigheter som ligger utanför de berörda staternas kontroll (artikel 101.3) eller om att verkställigheten bör skjutas upp av humanitära skäl (artikel 101.4). Ett annat skäl att skjuta upp verkställigheten kan vara att den eftersökte ska lagföras eller verkställa ett straff i den verkställande staten (artikel 102.1). Ett alternativ till det sistnämnda kan vara att tillfälligt överlämna den eftersökte (artikel 102.2). Motsvarande bestämmelser finns i artiklarna 23 och 24 i arresteringsorderrambeslutet.

Bestämmelserna i artiklarna 101 och 102 är direkt tillämpliga. Däremot behövs kompletterande bestämmelser i den nya lagen om vem som beslutar om att skjuta upp verkställigheten i de olika situationerna. I 6 kap. 1 och 2 §§ europeiska arresteringsorderlagen finns bestämmelser som genomför artiklarna 23 och 24 i arresteringsorderrambeslutet. I dessa bestämmelser anges även vem av rätten eller åklagaren som beslutar om att skjuta upp verkställigheten på de olika grunderna eller som bestämmer att den eftersökte tillfälligt ska överlämnas. Det finns ingen anledning att i

de kompletterande bestämmelserna i den nya lagen föreslå någon annan ansvarsfördelning. Rätten bör således i samband med sitt beslut om överlämnande kunna skjuta upp verkställigheten av detta beslut med stöd av artikel 101.3 och 102.1 eller bestämma om att tillfälligt överlämna den eftersökte enligt artikel 102.2. Åklagaren bör ha möjlighet att skjuta upp verkställigheten med stöd av 101.3 och 101.4.

Bestämmelsen i artikel 101.5 om att den eftersökte, om han eller hon är frihetsberövad, ska försättas på fri fot om en verkställighet inte kan ske enligt de tidsfrister som ställts upp i artikel 101.2–101.4 kräver inga kompletterande bestämmelser. Såväl åklagaren som domstolen kan upphäva häktningen (jfr prop. 2010/11:158 s. 136).

Artiklarna 101 och 102 innehåller också regler om att de berörda myndigheterna ska samråda om när verkställighet ska ske dels enligt huvudregeln i artikel 101.1, dels när verkställigheten skjuts upp av någon anledning. Om detta samt om vem som ansvarar för att ett beslut om överlämnande verkställs i rätt tid kan regleras i förordning (jfr 18 § förordningen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder).

För verkställigheten av ett beslut om överlämnande bör även bestämmelserna i 6 kap. 4 och 5 §§ europeiska arresteringsorderlagen tillämpas. Enligt 4 § kan den eftersökte efter rättens beslut förklara att han eller hon avstår från att överklaga beslutet och att beslutet får verkställs utan hinder av att beslutet inte fått laga kraft. En förklaring ska lämnas enligt vissa bestämmelser i strafftidslagen (2018:1251). Med stöd av denna bestämmelse kan således en verkställighet skyndas på i vissa fall. En tillämpning av 6 kap. 5 § europeiska arresteringsorderlagen innebär dels att Polismyndigheten ska bistå vid verkställigheten, dels att den eftersökte kan tas i förvar, om han eller hon är på fri fot, om det bedöms nödvändigt för att verkställighet ska kunna ske. Det innebär att verkställigheten kan genomföras mer effektivt.

4.16 Transitering och transporter i Sverige

<p>Förslag: Bestämmelserna om transitering och transporter i Sverige i 8 kap. 2 och 3 §§ lagen om överlämnande från Sverige</p>
--

enligt en europeisk arresteringsorder ska tillämpas vid överlämnande enligt avtalet.

Polismyndigheten ska utses till centralmyndighet för förfrågningar om transitering.

Skälen för förslagen: Bestämmelser om transitering finns i artikel 103 och är tillämpliga t.ex. när en eftersökt person ska transporteras från en medlemsstat till Förenade kungariket eller tvärtom och transporten behöver ske genom Sverige. Artikeln omfattar även en transport genom Sverige av en person som utlämnas från en tredje stat till Förenade kungariket (artikel 103.6). Även det omvända gäller, dvs. när Sverige har behov av att en eftersökt person transiteras genom Förenade kungariket. Inför en transitering ska viss information tillhandahållas av den stat som har behov av transitering och staterna ska ange en centralmyndighet till vilken en ansökan ska skickas. En transitering kan nekas avseende egna medborgare i de fall en notifiering gjorts med stöd av artikel 83.2. Bestämmelsen ska även tillämpas i de fall transitering krävs med hänsyn till en oplanerad mellanlandning. Motsvarande bestämmelser finns i huvudsak i artikel 25 i arresteringsorderrambeslutet.

I avvaktan på att de kompletterande bestämmelserna i lag träder i kraft, har regeringen utsett Regeringskansliet (Justitiedepartementet) som centralmyndighet (artikel LAW.OTHER.134.7 c). Denna uppgift bör åläggas Polismyndigheten i enlighet med det motsvarande ansvar myndigheten har vid transiteringar enligt 8 kap. 2 § europeiska arresteringsorderlagen. En sådan ordning skapar ett effektivare förfarande än om uppgiften ligger på Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

Även övriga bestämmelser i 8 kap. 2 § europeiska arresteringsorderlagen bör tillämpas vid transiteringar enligt avtalet. Med stöd av dessa bestämmelser kan Polismyndigheten ta den person som ska överlämnas i förvar för att säkerställa transiteringen. Vidare finns bestämmelser om förfarandet vid en oplanerad mellanlandning. Mot bakgrund av den notifiering Sverige gjort enligt artikel 83.2 och vad som föreslås i avsnitt 4.4 om att svenska medborgare inte får överlämnas, ska en transitering av svenska medborgare inte tillåtas. Detta får anses följa av artikel 103.2 i avtalet.

Vid överlämnande enligt avtalet till Sverige, kommer den eftersökte att behöva transporteras i Sverige, exempelvis till ett häkte

eller en anstalt från en flygplats. Enligt 8 kap. 3 § europeiska arresteringsorderlagen ansvarar Polismyndigheten för transporten i Sverige. Motsvarande bestämmelse bör gälla vid överlämnande till Sverige enligt avtalet.

4.17 Avräkning av tiden för frihetsberövande i den verkställande staten

Bedömning: Inga kompletterande bestämmelser om avräkning av tiden för frihetsberövande i den verkställande staten behövs i lag.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 104 ska den utfärdande staten avräkna den tid som den eftersökte varit frihetsberövad i den verkställande staten, med hänsyn till den utfärdade arresteringsordern, från den tid som ska avtjänas av en frihetsberövande påföljd som dömts ut i den utfärdande staten. Vidare åläggs den verkställande rättsliga myndigheten att översända uppgifter om hur länge den eftersökte varit frihetsberövad i den verkställande staten med anledning av den utfärdande arresteringsordern. Motsvarande bestämmelse finns i artikel 26 i arresteringsorderrambeslutet.

Några kompletterande bestämmelser i lag behövs inte. Den underrättelseskyldighet som föreskrivs kan regleras i förordning (jfr 20 § förordningen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder).

4.18 Utvidgat överlämnande, vidareöverlämnande och vidareutlämning

Förslag: Vid en framställning om tillstånd till utvidgat överlämnande och vidareöverlämnande ska i huvudsak samma bestämmelser tillämpas som i ett ärende om överlämnande från Sverige enligt avtalet.

Bestämmelsen om tillstånd till vidareutlämning i 6 kap. 9 § lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk

arresteringsorder ska tillämpas vid en framställning om tillstånd till vidareutlämning enligt avtalet.

Skälen för förslaget: I artikel 105 finns bestämmelser om den s.k. specialitetsprincipen, dvs. att den som har överlämnats till en stat med stöd av avtalet inte kan åtalas, verkställa ett straff eller frihetsberövas avseende en annan tidigare gärning än den som arresteringsordern avsåg. En stat kan i en notifiering förklara att den generellt samtycker till att åtal m.m. kan ske, om inte annat anges i ett enskilt ärende (punkt 1). Om en notifiering inte har lämnats, anges i punkten 3 när principen inte längre gäller. Slutligen regleras i punkten 4 hur ett samtycke inhämtas från den verkställande staten. Motsvarande bestämmelse finns i artikel 27 i arresteringsorderrambeslutet.

Artikel 106 innehåller bestämmelser om under vilka förutsättningar en stat, dit en person har överlämnats med stöd av avtalet, kan överlämna eller utlämna personen ifråga till en annan stat för en gärning som begåtts i tiden före det förstnämnda överlämnandet. Konstruktionen i artikeln är densamma som i artikel 105. Huvudregeln är ett förbud mot ett sådant vidareöverlämnande (punkt 2). En stat kan emellertid notifiera att den generellt samtycker till ett sådant vidareöverlämnande (punkt 1). Om så inte gjorts, finns ett antal undantag föreskrivna, vars tillämpning innebär att ett vidareöverlämnande kan ske (punkt 2 a–2 c). Vidare regleras närmare hur ett samtycke inhämtas från den verkställande staten och förutsättningarna för att lämna ett sådant samtycke (punkterna 3 och 4). Slutligen finns en regel om vidareutlämning till en tredje stat (punkt 5). Bestämmelsen motsvaras av artikel 28 i arresteringsorderrambeslutet.

En notifiering enligt artiklarna 105.1 och 106.1 kan ske när som helst och måste inte beslutas i samband med att den nya lagstiftningen träder i kraft. Med hänsyn härtill får ett övervägande i detta avseende avvakta (jfr dock prop. 2003/04:7 s. 148 f. och 163). Då behövs kompletterande regler om vem som samtycker till ett utvidgat överlämnande eller vidareöverlämnande och det närmare förfarandet för en sådan prövning. Slutligen behövs regler om vilket förfarande som ska tillämpas när det rör sig om en vidareutlämning

En prövning om tillstånd till utvidgat överlämnande och vidareöverlämnandet bör ske på samma sätt och under samma villkor som

i ett ärende om överlämnande från Sverige enligt avtalet (jfr 6 kap. 8 § europeiska arresteringsorderlagen). Med anledning härav bör de vägransgrunder om egna medborgare och politiska brott som föreslås även gälla vid aktuellt tillstånd (se avsnitt 4.4). Vidare bör de bestämmelser som föreslås om förfarandet gälla, bl.a. att åklagare utreder om det finns förutsättningar för att lämna ett tillstånd och att offentlig försvarare ska utses (se avsnitten 4.9 och 4.10). Slutligen bör de bestämmelser som gäller för domstolens prövning gälla (se avsnitt 4.13). Det ska noteras att även avtalets regler kommer att bli direkt tillämpliga, t.ex. vägransgrunderna i artikel 80 och 81.

När det är fråga om vidareutlämning finns bestämmelser för motsvarande fall i 6 kap. 9 § europeiska arresteringsorderlagen, som anger att en sådan framställning ska prövas av regeringen med tillämpning av 24 § utlämningslagen. Detsamma bör gälla vid vidareutlämning enligt avtalet.

Det ska emellertid noteras att hänvisningen till 6 kap. 9 § europeiska arresteringsorderlagen avser utlämning till en stat utanför EU, Island och Norge. Ett överlämnande eller en utlämning från Förenade kungariket till Island eller Norge kommer inte att omfattas av hänvisningen till nämnda bestämmelse. Artikel 106 i avtalet om vidareöverlämnande gäller endast mellan medlemsstaterna och Förenade kungariket (se artikel 76). För att undvika en situation där inga regler finns att tillämpa i dessa fall, bör bestämmelsen om tillstånd till vidareöverlämnande även omfatta ett överlämnande eller en utlämning till Island och Norge.

Med stöd av artiklarna 105.3 f och artikel 106.2 b kan den som har överlämnats, inför de behöriga rättsliga myndigheter i Sverige samtycka till utvidgat överlämnande eller vidareöverlämnande, vilket ska ske enligt nationell rätt. Vidare förutsätter avtalet att bestämmelser finns när Sverige vill inhämta tillstånd till utvidgat överlämnande eller vidareöverlämnande. Bestämmelser om detta behövs i de fall Sverige är utfärdande stat, vilka kan regleras i förordning (jfr 16 och 17 §§ förordningen om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder).

I förordning kan också närmare regleras vissa förfarandefrågor när Sverige är verkställande stat (jfr 26 § förordningen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder).

4.19 Kostnader och slutbestämmelser

Bedömning: Inga kompletterande bestämmelser om fördelning av kostnader eller om avtalets slutbestämmelser behövs i lag.

Skälen för bedömningen: Artiklarna 108–112 innehåller regler om kostnader samt sedvanliga slutbestämmelser om relationen till andra internationella överenskommelser, översyn av gjorda anmälningar samt övergångsregler. I artikel 109.1 anges bl.a. att Europarådets utlämningskonvention med tillhörande tilläggsprotokoll inte längre ska gälla mellan medlemsstaterna, å ena sidan, och Förenade kungariket å andra sidan.

I avsnitt 3.2 föreslås att en bestämmelse tas in i utlämningslagen om att den inte gäller om avtalet eller den kompletterande lagen ska tillämpas. I övrigt behövs inga kompletterande bestämmelser i den nya lagen.

4.20 Överförande av verkställighet av en frihetsberövande påföljd till Sverige

Förslag: Om rätten vägrar överlämnande med stöd av artikel 81.1 f i avtalet eller om den eftersökte enligt artikel 84 b ska återföras till Sverige för verkställighet av den utdömda frihetsberövande påföljden, ska bestämmelserna i lagen om internationellt samarbetet rörande verkställighet av brottmålsdom tillämpas i den del som reglerar samarbetet angående konventionen om överförande av dömda personer av den 21 mars 1983, dock med vissa undantag.

Skälen för förslaget: En tillämpning av artikel 81.1 f och artikel 84 b i avtalet kan innebära att den frihetsberövade påföljden som döms ut i Förenade kungariket ska verkställas i Sverige. Även det omvända kan bli fallet.

I 7 kap. 1 § europeiska arresteringsorderlagen finns motsvarande bestämmelser. Ett överförande av verkställigheten till Sverige ska då ske enligt lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen (europeiska

verkställighetslagen). Eftersom Förenade kungariket inte längre är en medlemsstat i EU bör inte europeiska verkställighetslagen tillämpas vid överförande i nu aktuella fall.

Förenade kungariket och Sverige har båda tillträtt Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer (SÖ 1985:1). Till konventionen finns ett tilläggsprotokoll från 1997 (SÖ 2000:53). Bestämmelser om samarbete enligt konventionen och tilläggsprotokoll finns i internationella verkställighetslagen (2 § andra stycket). En bestämmelse bör därför tas in i den nya lagen som anger att dessa bestämmelser i internationella verkställighetslagen ska tillämpas vid överförande av verkställigheten till Sverige enligt de två situationer som kan uppstå enligt avtalet.

Bestämmelserna i internationella verkställighetslagen innebär att om verkställighet av en frihetsberövande påföljd ska ske i Sverige kan regeringen enligt 25 g § antingen själv besluta om överförande eller överlämna åt åklagaren att ansöka om att rätten ska bestämma en ny påföljd i enlighet med svensk lag. Vid domstolens prövning tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser bl.a. om rätten till offentlig försvarare. Stockholms tingsrätt är laga domstol (35 §) I ärenden hos regeringen prövas frågor om offentligt biträde av Regeringskansliet. Beslut i en sådan fråga eller om ersättning till offentligt biträde överklagas till allmän förvaltningsdomstol (25 f §).

Bestämmelserna i internationella verkställighetslagen bör dock inte tillämpas fullt ut. I 25 a § andra och tredje styckena samt 25 b § anges närmare under vilka förutsättningar ett överförande till Sverige kan ske. Eftersom rättens beslut i fråga om överlämnande enligt avtalets bestämmelser i artikel 81.1 f och 84 b innebär ett ställningstagande att verkställighet ska ske i Sverige, bör ett förnyat ställningstagande inte göras med stöd av nämnda bestämmelser i internationella verkställighetslagen (jfr 7 kap. 1 § första stycket första meningen europeiska arresteringsorderlagen). Dessa bör således inte tillämpas.

När rätten beslutar om att vägra överlämnande enligt artikel 81.1 f kommer den eftersökte många gånger vara frihetsberövad. En vägran att överlämna innebär samtidigt att det inte finns skäl att hålla den eftersökte frihetsberövad enligt de särskilda bestämmelserna i den nya lagen. Samtidigt kan det finnas goda skäl att i förfarandet om att besluta i fråga om överförande av verkställigheten av den frihetsberövade påföljd fortsätta att hålla den eftersökte

frihetsberövad. Bestämmelser om detta finns i 25 c § internationella verkställighetslagen. Användning av tvångsmedel enligt denna bestämmelse kräver dock en begäran om detta från domlandet, dvs. Förenade kungariket, vilket inte alltid finns i anslutning till rättens beslut om att vägra överlämnande. Av det skälet bör en bestämmelse tas med i den nya lagen om att en tillämpning av 25 c § internationella verkställighetslagen inte kräver någon begäran från behörig myndighet i Förenade kungariket för att tvångsmedel ska få användas (jfr 7 kap. 1 § första stycket andra meningen europeiska arresteringsorderlagen).

Det går inte att utesluta att Förenade kungariket, efter det att rätten vägrat överlämnande enligt artikel 81.1 f i avtalet, motsätter sig att verkställigheten överförs. I en sådan situation ska det inte fattas något beslut om överförande av verkställigheten (jfr 7 kap. 1 § andra stycket europeiska arresteringsorderlagen).

I förordning kan regleras närmare om förfarandet när det gäller överförandet av verkställigheten av en frihetsberövande påföljd (jfr 6 och 7 §§ förordningen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder). Även i det omvända fallet, dvs. när Förenade kungariket ska verkställa en frihetsberövad påföljd som dömts ut i Sverige finns behov av förordningsreglering (jfr 14 och 15 §§ förordningen om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder).

4.21 Notifieringar enligt avtalet

Förslag: I samband med att den nya lagstiftningen träder i kraft ska notifieringar göras om att

- åklagare är utfärdande och verkställande rättslig myndighet,
- allmän domstol är verkställande rättslig myndighet,
- Regeringskansliet (Justitiedepartementet) inte ska vara centralmyndighet enligt artiklarna 85 och 105.3, och
- Polismyndigheten är centralmyndighet vid framställningar om transitering enligt artikel 105.3.

Skälen för förslagen: Avdelning VII i avtalet förutsätter att medlemsstaterna och Förenade kungariket lämnar ett flertal notifieringar vad gäller dels behöriga myndigheter, dels hur vissa bestämmelser kommer att tillämpas. I samband med att avtalet trädde i kraft har regeringen gjort de anmälningar som krävdes vid den tidpunkten.

När det gäller behöriga rättsliga myndigheter angavs att regeringen avser att utse åklagare till utfärdande och verkställande rättsliga myndigheter (artikel 78 c och d) och allmänna domstolar till verkställande rättsliga myndigheter (artikel 78 c). I avsnitt 4.2 föreslås att åklagare blir utfärdande rättsliga myndigheter och att åklagare och allmänna domstolar blir verkställande rättsliga myndigheter. En kompletterande anmälan om detta bör ske.

Enligt artikel 79.4 kan en stat anmäla att den i förhållande till de gärningar som anges i artikel 79.5 inte kommer att ställa upp ett krav på dubbel straffbarhet. Som konstateras i avsnitt 4.3 får en sådan anmälan övervägas i ett senare sammanhang. Detsamma gäller ett återtagande av anmälningar Sverige gjort enligt artiklarna 82.2 och 83.2, vilka innebär att Sverige kan vägra att utlämna för politiska brott, med vissa undantag, och egna medborgare eller enligt 91.4 om återkallelse av samtycke (se avsnitten 4.4 och 4.12). Den möjlighet att enligt artikel 86.2 acceptera ett annat språk som en arresteringsorder kan skrivas på eller översättas till eller att enligt artiklarna 105.1 och 106.1 generellt samtycka till utvidgat överlämnande och vidareöverlämnande får också övervägas i ett senare sammanhang (se avsnitten 4.8 och 4.18)

Regeringen har i anslutning till när avtalet trädde i kraft anmält Regeringskansliet (Justitiedepartementet) som centralmyndighet dels enligt artikel 85 om samarbetet kring överlämnande av dömda personer, dels artikel 105.3 om transiteringar. Med hänsyn till att åklagare utses till utfärdande rättsliga myndigheter och att åklagare och allmänna domstolar utses till verkställande rättsliga myndigheter samt att samarbetet bör ske direkt med motsvarande myndigheter i Förenade kungariket bör den anmälan som gjorts enligt artikel 85 återtas (se avsnitt 4.7). Detsamma gäller den anmälan som gjorts enligt artikel 105.3 mot bakgrund av att Polismyndigheten föreslås ta över den funktionen. I samband med återtagande bör Polismyndigheten anmälas som centralmyndighet för transiteringar (se avsnitt 4.16).

5 Ömsesidig rättslig hjälp

Bedömning: Inga kompletterande bestämmelser om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål behövs i lag.

Skälen för bedömningen

Del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete innehåller i avdelning VIII bestämmelser om ömsesidig rättslig hjälp (artiklarna LAW.MUTAS.113–LAW.MUTAS.122). Syftet med bestämmelserna, vilket framgår av artikel LAW.MUTAS.113, är att komplettera 1959 års konvention om rättslig hjälp med tillhörande tilläggsprotokoll, dock med undantag för utbyte av uppgifter ur belastningsregister. Nämnade överenskommelser har i huvudsak genomförts genom bestämmelser i lagen om internationell rättslig hjälp. Bestämmelserna i avdelning VIII kommer således komplettera denna lagstiftning.

Bestämmelserna i avdelning VIII motsvarar i flertalet fall vissa artiklar i direktivet om en europeisk utredningsorder. Eftersom Förenade kungariket tillämpade direktivet fram till årsskiftet 2020/21 har – såvitt får förstås – en strävan varit att motsvarande bestämmelser ska gälla för det framtida samarbetet mellan medlemsstaterna och Förenade kungariket. Direktivet har genomförts i svensk rätt genom lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder.

Nedan görs en genomgång av artiklarna i avdelning VIII och en bedömning av i vilken omfattning kompletterande regler behövs i en ny lag. Hänvisningarna till artiklarna avser avdelning VIII (LAW.MUTAS) om inte annat uttryckligen anges.

Behörig myndighet och formulär för ansökningar om rättslig hjälp

Artikel 114 bekräftar att de förklaringar om behörig myndighet som staterna gjort till 1959 års konvention om rättslig hjälp vad gäller behöriga myndigheter även gäller enligt detta avtal. För Sveriges vidkommande framgår de av SÖ 2000:41 och SÖ 2014:6, bl.a. åklagare och domstolar. Artikel 114 gör det även möjligt för EU att notifiera behöriga unionsorgan som behöriga myndigheter.

Med stöd av artikel 115 kan standardformulär för ansökningar om rättslig hjälp antas och, om så sker, ska dessa standardformulär användas.

Inga kompletterande bestämmelser i lag behövs beträffande dessa två artiklar.

Villkor för att ansöka om rättslig hjälp

I artikel 116 uppställs vissa villkor för att ansöka om rättslig hjälp. Det ena villkoret avser att ansökan ska vara nödvändig och proportionerlig med avseende på de förfarandena som vidtas och med beaktande av den misstänktes eller tilltalades rättigheter. Det andra villkoret innebär att en ansökan får göras endast om den åtgärd som efterfrågas hade kunnat vidtas under samma förfarande i ett liknande inhemskt ärende. Vidare uppställs möjligheter att samråda för det fall den anmodade staten anser att villkoren inte är uppfyllda. Bestämmelsen motsvaras av artikel 6 i direktivet om en europeisk utredningsorder.

Någon motsvarighet till artikel 116 finns inte i lagen om internationell rättslig hjälp, men ska tillämpas när åklagaren eller domstolen ansöker om rättslig hjälp enligt 1 kap. 7 § nämnda lag. Artikel 116 får anses ersätta bestämmelsen i 1 kap. 7 § första stycket andra meningen. Den åklagare eller domstol som begär rättslig hjälp eller handlägger en inkommande ansökan får ansvara för den samrådsskyldighet som artikeln föreskriver. Några kompletterande bestämmelser i lag behövs därför inte.

Annan typ av utredningsåtgärd

Bestämmelsen i artikel 117, som i huvudsak är identisk med artikel 10 i direktivet om en utredningsorder, reglerar dels i vilka situationer en anmodad stat kan överväga att vidta en annan åtgärd än den som följer av ansökan, dels vilka åtgärder som alltid måste finnas tillgängliga.

En annan utredningsåtgärd kan vidtas dels om den begärda åtgärden inte finns enligt den anmodade statens lagstiftning eller inte skulle vara tillgänglig i ett liknande inhemskt ärende (punkt 1), dels om den andra åtgärden ger samma resultat som den begärda, men med användning av mindre ingripande åtgärder (punkt 3). I dessa fall ska behöriga myndigheter samråda (punkt 4) och i de fall det enligt punkt 1 inte går att finna en alternativ åtgärd ska den ansökande staten informeras om att den begärda hjälpen inte kan tillhandahållas (punkt 5). Enligt punkt 2 ska vissa åtgärder alltid vara tillgängliga, t.ex. inhämtande av uppgifter som är tillgängliga för polisiära och rättsliga myndigheter, hörande av vittnen eller sakkunniga samt uppgift om vem som har ett visst telefonabonnemang eller en viss IP-adress.

I lagen om internationell rättslig hjälp finns inga uttryckliga bestämmelser om detta. Samtidigt framgår det av 2 kap. 1 § att hjälp lämnas under de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd i en svensk förundersökning eller rättegång i brottmål. Om det begärs hjälp med en tvångsåtgärd som inte återfinns i svensk rätt eller som inte når upp till de krav som ställs, t.ex. vid hemliga tvångsmedel, kommer med stöd av artikel 117 inte någon hjälp lämnas. Samrådsskyldigheten enligt bestämmelsen får tas om hand av den åklagare eller domstol som handlägger ärendet. Inga kompletterande bestämmelser behövs i lag.

Underrättelseskyldighet

Artikel 118 innehåller en skyldighet för den behöriga myndigheten i den anmodade staten att underrätta motsvarande myndighet i den ansökande staten i två situationer. Den ena är när det är omöjligt att verkställa åtgärden på grund av att ansökan är ofullständig eller felaktig och den andra när den behöriga myndigheten i den anmodade staten ser att ytterligare åtgärder skulle kunna vidtas, men

inte omfattas av ansökan om rättslig hjälp. Bestämmelsen motsvarar artikel 16.2 i direktivet om en europeisk utredningsorder.

Det kan noteras att motsvarande bestämmelser finns i 2 kap. 8 § tredje stycket och 9 § lagen om internationell rättslig hjälp. Skyldigheten att underrätta enligt artikel 118 får åligga den myndighet som i Sverige handlägger ärendet.

Inga kompletterande bestämmelser behövs i lag.

Förbud mot dubbelbestraffning

Enligt artikel 119 kan en ansökan, utöver de vägransgrunder som finns i 1959 års konvention om rättslig hjälp och dess tilläggsprotokoll, vägras om det redan finns en lagakraftvunnen dom i en annan stat avseende samma person och gärning, under förutsättning att, om en påföljd dömts ut, påföljden har verkställts, är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagen i den stat som har meddelat domen. En motsvarande regel finns i artikel 11.1 d i direktivet om en europeisk utredningsorder.

Vägransgrunden ska tillämpas direkt. Enligt 2 kap. 14 och 15 §§ lagen om internationell rättslig hjälp är det regeringen som avslår en ansökan om det i Sverige har meddelats en dom beträffande samma gärning. Om en ansökan ska avslås med stöd av artikel 119 är det således regeringen som beslutar i de fall det rör sig om en svensk dom. I övriga fall får den handläggande myndigheten fatta ett avslagsbeslut (se 2 kap. 15 § andra stycket i nämnda lag).

Inga kompletterande bestämmelser behövs därför i lag.

Tidsfrister

I artikel 120 föreskrivs ett antal tidsfrister för dels beslut om att hjälp ska lämnas (punkt 1), dels verkställighet av nämnda beslut (punkt 2) ock dels när det är särskilt brådskande (punkt 3). Vid en begäran om provisoriska åtgärder – i enlighet med artikel 24 i andra tilläggsprotokollet till 1959 års konvention om rättslig hjälp – åläggs den anmodade statens behöriga myndigheter att besluta så snart som möjligt efter mottagandet av begäran samt att informera den ansökande statens behöriga myndigheter när det kan bli aktuellt att upphäva den provisoriska åtgärden (punkt 4). Kan inte ovan angivna

tidsfrister hållas föreskrivs en underrättelseskyldighet för den anmodade statens behöriga myndigheter (punkt 5). Punkterna 6 och 7 behandlar undantag från föreskrivna tidsfrister när det gäller vissa mindre allvarliga förseelser, företrädesvis trafikbrott.

Bestämmelserna i artikel 120.1–120.5 motsvaras av artiklarna 12 och 32 i direktivet om en europeisk utredningsorder. Artikel 120.6 och 120.7 har ingen motsvarighet i nämnda direktiv.

Samrådsskyldigheten får den handläggande myndigheten i Sverige ansvara för. Inga kompletterande bestämmelser behövs därför i lag.

Översändande av ansökningar om rättslig hjälp

Bestämmelsen i artikel 121 utökar möjligheterna för på vilka sätt en ansökan om rättslig hjälp kan skickas. Allmänna åklagare i Förenade kungariket ges en möjlighet att skicka ansökningar direkt. Vidare kan ansökningar i brådskande fall skickas via Eurojust och Europol. Bestämmelsen föranleder inga kompletterande bestämmelser i lag.

Gemensamma utredningsgrupper

I artikel 122 tydliggörs att när en eller flera medlemsstater deltar i en gemensam utredningsgrupp tillsammans med Förenade kungariket, ska förhållandet mellan medlemsstaterna styras av unionsrätten. Inga kompletterande bestämmelser behövs i lag.

6 Frysning och förverkande

6.1 Inledning

Del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete innehåller i avdelning XI bestämmelser om samarbetet kring dels frysning av egendom i syfte att säkerställa en framtida verkställighet av ett beslut om förverkande, dels verkställighet av ett lagakraftvunnet beslut om förverkande (artiklarna LAW.CONFISC.1–LAW.CONFISC.34). Avdelningen innehåller också regler för samarbetet som syftar till att eftersöka och identifiera egendom och tillgångar som kan bli föremål för förverkande. Bestämmelserna i avdelningen ska tillämpas i stället för kapitlen om internationellt samarbete i 1990 års förverkandekonvention och 2005 års förverkandekonvention. Innehållet i bestämmelserna är i huvudsak hämtat från motsvarande bestämmelser i 2005 års förverkandekonvention, men med vissa skillnader. Artiklarna i avtalet ska som utgångspunkt tillämpas direkt.

Nedan görs en genomgång av artiklarna i avdelning XI och en bedömning av i vilken omfattning kompletterande regler behövs i ny lag. Hänvisningar till artiklarna avser avdelning XI (LAW.CONFISC) om inte annat anges.

6.2 Syftet och definitioner

Bedömning: Inga kompletterande bestämmelser om syftet med samarbetet om frysning och förverkande i avdelning XI eller beträffande definitionerna behövs i lag.

Skälen för bedömningen: I artikel 1 anges målsättningen och principerna, bl.a. nödvändighets- och proportionalitetsprincipen, för samarbetet enligt avdelning XI. Beträffande bistånd med att

efterforska och identifiera egendom samt provisoriska åtgärder i syfte att säkerställa en framtida verkställighet av ett beslut om förverkande anges att åtgärderna ska vidtas inom ramen för den anmodade statens inhemska lagstiftning och hanteras med samma prioritet som ett inhemskt ärende. Artikel 1 motsvaras delvis av artikel 15 i 2005 års förverkandekonvention.

Artikel 2 innehåller definitioner som ska ersätta motsvarande definitioner i 1990 års förverkandekonvention och 2005 års förverkandekonvention. Vidare definieras begreppet ”rättslig myndighet” vilket ska vara en domstol, domare eller åklagare.

I dag regleras det internationella samarbetet gällande eftersökande och identifiering av egendom och tillgångar samt frysning av dessa för att säkerställa en framtida verkställighet av ett beslut om förverkande i lagen om internationell rättslig hjälp. Den lagen gäller generellt vid rättslig hjälp till eller från en annan stat oavsett om det finns en internationell konvention och kommer därmed kunna tillämpas vid rättslig hjälp enligt avtalet i enlighet med vad som förutsätts i artikel 1.3 i avtalet. Lagen innehåller förfarandregler vid rättslig hjälp och föreskriver att denna i första hand lämnas av åklagare och domstol. Den rättsliga hjälpen lämnas under samma förutsättningar som gäller i ett svenskt förfarande men det finns också regler som avviker från detta. Avdelning XI innehåller bestämmelser (artiklarna 3–9) som emellertid kommer att komplettera eller ersätta existerande regler i lagen om internationell rättslig hjälp varför en bestämmelse i den lagen som upplyser om detta förhållande föreslås (se avsnitt 3.2).

Regler om internationellt samarbete för verkställighet av ett lagakraftvunnet beslut om förverkande finns i internationella verkställighetslagen. Till skillnad från lagen om internationell rättslig hjälp tillämpas bestämmelserna i internationella verkställighetslagen inte generellt utan förutsätter att det finns dels ett avtal om samarbete, dels att regeringen har förordnat om att lagen ska tillämpas i förhållande till avtalet (se 1 §). När det gäller samarbetet enligt avtalet om verkställighet av beslut om förverkande finns dessutom inte en generell hänvisning till nationell rätt utan samarbetet grundar sig som utgångspunkt på bestämmelserna i avtalet. I den mån avtalets direkt tillämpliga bestämmelser behöver kompletteras av regler om handläggande och beslutsfattande myndigheter samt om förfarandet bör detta regleras i den nya lagen (se avsnitten 6.3,

6.5 och 6.6) och inte genom en förordningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i internationella verkställighetslagen ska tillämpas i förhållande till avtalet. Mot bakgrund av att samarbetet gällande verkställighet av beslut om förverkande inte kommer att ske direkt med stöd av internationella verkställighetslagen utan med stöd av avtalets direkt tillämpliga bestämmelser och den nya lagen, föreslås en upplysningsbestämmelse om detta i internationella verkställighetslagen (se avsnitt 3.2)

6.3 Centralmyndighet och kommunikation

Förslag: I den nya lagen ska det framgå att Regeringskansliet (Justitiedepartementet) är centralmyndighet för samarbetet enligt avdelning XI i avtalet när det gäller samarbetet om verkställighet av beslut om förverkande.

Skälen för förslagen: Enligt artikel 21.1 är staterna skyldiga att utse en centralmyndighet som ska sända över och motta ansökningar enligt avdelning XI. I anslutning till att avtalet trädde i kraft har regeringen dels gett Regeringskansliet (Justitiedepartementet) i uppdrag att vara centralmyndighet för samarbetet rörande verkställighet av beslut om förverkande, dels anmält till Förenade kungariket att Regeringskansliet (Justitiedepartementet) utses till centralmyndighet för samarbetet enligt avdelning XI i avtalet, utom såvitt avser samarbetet med delgivning för vilket samarbete Länsstyrelsen i Stockholms län utsetts till centralmyndighet.

Centralmyndighetsfunktionen för samarbetet som rör internationell rättslig hjälp (artiklarna 3–9) och delgivning (artikel 19) följer av lagen om internationell rättslig hjälp och förordningen (2013:982) om bistånd med delgivning utomlands och i Sverige. Några ytterligare kompletterande bestämmelser behövs därför inte med anledning av artikel 21.1. När det däremot gäller motsvarande funktion för samarbetet beträffande verkställighet av beslut om förverkande (artiklarna 10–14) behövs, mot bakgrund av att internationella verkställighetslagen inte är direkt tillämplig, en kompletterande bestämmelse i den nya lagen som pekar ut Regeringskansliet (Justitiedepartementet) som centralmyndighet för det samarbete som rör verkställighet av beslut om förverkande.

Enligt artikel 21.2 får även unionen utse ett unionsorgan som får göra och, om lämpligt, verkställa ansökningar. Unionsorganet får samtidigt utses till centralmyndighet. Denna bestämmelse föranleder ingen bestämmelse i lag.

Artikel 22 innehåller bestämmelser som innebär att centralmyndigheterna som huvudregel ska meddela sig direkt med varandra. I brådskanfall samt vid samarbete enligt artiklarna 3–7, som inte avser användande av tvångsmedel, får staternas rättsliga respektive behöriga myndigheter kommunicera direkt med varandra och översända ett utkast till ansökan för att säkerställa en effektiv handläggning. En nationell rättslig myndighet som saknar behörighet att pröva en ansökan som den mottar, är skyldig att översända ansökan till behörig myndighet. Bestämmelserna motsvaras delvis av artiklarna 33 och 34 i 2005 års förverkandekonvention.

Bestämmelserna i artikel 22 är direkt tillämpliga och kräver inga bestämmelser i lag. Den informationsplikt som föreskrivs vid felsända ansökningar kan regleras i förordning.

6.4 Skyldighet att lämna bistånd och provisoriska åtgärder

Bedömning: Inga kompletterande bestämmelser om skyldighet att lämna bistånd och provisoriska åtgärder behövs i lag.

Förslag: Notifieringar enligt artiklarna 4.4, 5.5 och 6.5 om att artiklarna även ska tillämpas gentemot andra finansiella institut än banker ska göras.

Skälen för bedömningen

Eftersökande och identifiering av egendom

Artiklarna 3–7 innehåller bestämmelser om samarbetet vid eftersökande och identifiering av egendom och tillgångar som kan bli föremål för förverkande. Samarbetet avser uppgifter om bankkonton, bankfack och banktransaktioner samt övervakning av banktransaktioner i realtid (artiklarna 4–6). Genom en notifiering kan en stat utvidga samarbetet till att omfatta även sådana uppgifter som

finns hos finansinstitut som inte är banker. Uppgiftslämnande kan även ske spontant utan föregående begäran (artikel 7).

Bestämmelserna motsvaras i princip av artiklarna 16–20 i 2005 års förverkandekonvention.

Det finns i dag bestämmelser i ett flertal lagar som innebär att banker men även andra finansiella företag är skyldiga att på begäran av en åklagare i ett ärende om rättslig hjälp, lämna ut sådana uppgifter som avses i avtalet (se 5 kap. 10 § lagen om internationell rättslig hjälp). Inhämtande av uppgifter enligt artiklarna 4–6 kommer att ske enligt reglerna om rättslig hjälp. Såvitt avser realtidsövervakning kan noteras att bedömningen är att det finns förutsättningar att verkställa en begäran om sådan övervakning genom bankernas och de finansiella företagens uppgiftsskyldighet eller genom husrannsakan och beslag när sådan skyldighet inte är föreskriven (se prop. 2016/17:218 s. 134).

Mot bakgrund av att uppgiftsskyldigheten i de svenska bestämmelserna redan omfattar uppgifter som finns hos finansiella företag bör Sverige utnyttja möjligheten att genom notifiering utvidga samarbetet till att omfatta även dessa i syfte att kunna erhålla motsvarande uppgifter från Förenade kungariket (se artiklarna 4.4, 5.5 och 6.5). Se även avsnitt 6.14.

Bestämmelsen om spontant informationsutbyte i artikel 7 ålägger inte en stat sända över en information, utan möjliggör endast detta.

Några kompletterande regler behövs sammanfattningsvis inte vad avser artiklarna 3–7.

Provisoriska åtgärder

I artikel 8 finns bestämmelser om skyldigheten att på begäran vidta provisoriska åtgärder för att förhindra förfogande över egendom som senare kan begäras förverkad eller för att säkerställa verkställighet av en begäran om förverkande enligt artikel 10. I detta avseende innehåller artikeln tidsfrister och krav på skyndsamhet. Efter att de provisoriska åtgärderna verkställts, föreskriver artikel 9 vissa krav på tillhandahållande av sådan information som kan ifrågasätta eller ändra omfattningen av vidtagna åtgärder eller som behövs för fortsatt verkställighet samt även viss möjlighet till

yttrande innan den provisoriska åtgärden upphävs. Artiklarna motsvaras delvis av artiklarna 21–22 i 2005 års förverkandekonvention.

I enlighet med artikel 1.3 i avtalet kommer lagen om internationell rättslig hjälp att tillämpas när föreskrivna åtgärder vidtas med beaktande av vad som anges i artikel 8 och 9 om t.ex. tidsfrister. Några kompletterande regler behövs därför inte.

6.5 Verkställighet av ett beslut om förverkande i Förenade kungariket

6.5.1 Beslutande myndighet och översändande av ansökan

Förslag: Kronofogdemyndigheten ska pröva frågan om ett svenskt beslut om förverkande ska verkställas i Förenade kungariket. Framställningen tillsammans med övriga handlingar ska överlämnas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

Skälen för förslaget: Om ett svenskt beslut om förverkande ska verkställas i Förenade kungariket behövs bestämmelser om vem som beslutar om sådan verkställighet.

Frågan om verkställighet utomlands av ett beslut om förverkande enligt internationella verkställighetslagen prövas av Kronofogdemyndigheten vilket framgår av 26 § i samma lag samt 12 § första meningen förordning (1977:178) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Med stöd av samma bestämmelse kan talan föras mot Kronofogdemyndighetens beslut hos regeringen genom besvär. En ansökan om verkställighet tillsammans med aktuellt avgörande och övriga handlingar ska överlämnas till Justitiedepartementet som vidarebefordrar framställningen till behörig myndighet i berörd stat (28 § internationella verkställighetslagen).

Samma ordning bör gälla vid verkställighet i Förenade kungariket. Några skäl att använda sig av en annan ordning finns inte. Kronofogdemyndighetens ansvar att pröva frågan om verkställighet i Förenade kungariket av ett beslut om förverkande bör framgå direkt av den nya lagen. Av den nya bestämmelsen bör det även framgå att framställningen tillsammans med övriga handlingar överlämnas – av Kronofogdemyndigheten – till Justitiedepartementet.

Någon möjlighet att överklaga Kronofogdemyndighetens beslut bör inte införas. Någon sådan möjlighet finns inte i samarbetet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande (EUT L 303, 28.11.2018, s. 1; EU-förordningen om frysning och förverkande). Skäl att göra en annan bedömning i förhållande till Förenade kungariket saknas.

Regeringskansliet (Justitiedepartementet) utses till centralmyndighet enligt artikel 21.1 (se avsnitt 6.3) och ska därmed med stöd av artikel 22.1 översända framställningen om verkställighet av beslut om förverkande till Förenade kungarikets utsedda centralmyndighet. Några särskilda bestämmelser i lag om detta behövs inte.

6.5.2 Verkställighet i båda stater

Förslag: Om en framställning om verkställighet av ett svenskt beslut om förverkande har överlämnats till Förenade kungariket och i de fall Kronofogdemyndigheten även verkställer beslutet i Sverige, ska Kronofogdemyndigheten bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i beslutet.

Skälen för förslaget: Av artikel 13 följer att en ansökan om verkställighet enligt artikel 10 inte påverkar den ansökande statens rätt att själv verkställa beslutet om förverkande. Dock får det totala värdet av förverkandet inte överstiga det belopp som anges i beslutet om förverkande. Om det konstateras att det kan bli fallet ska staterna samråda för att undvika ett överförverkande. Artikeln motsvaras av artikel 26 i 2005 års förverkandekonvention.

Eftersom det finns risk för överförverkande om verkställighet av ett beslut om förverkande avseende en betalningsskyldighet sker parallellt i båda stater bör Kronofogdemyndigheten kontinuerligt bevaka ärendet så att ett sådant överförverkande inte sker. En bestämmelse om detta bör tas in i den nya lagen (jfr 2 kap. 5 § lagen [2011:423] om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall). Den samrådsskyldighet som föreskrivs kan, i den mån det behövs, regleras i förordning.

Enligt artikel 12.3 ska den förverkade egendomen fördelas enligt en schablon. Sverige kan dock med stöd av artikel 12.4 begära en annan fördelning. Vem som ansvarar för en sådan begäran kan regleras i förordning (jfr 2 kap. 4 § förordningen [2011:578] om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall).

6.5.3 Omvandling och alternativa åtgärder

Förslag: Kronofogdemyndigheten ska inte få ingå en överenskommelse om eller samtycka till att ett svenskt beslut om förverkande i Förenade kungariket verkställs genom omvandling enligt artikel 10.4 eller alternativa åtgärder enligt artikel 14 i avtalet.

Skälen för förslaget: Förenade kungariket kan, vid verkställighet av ett beslut om förverkande där, enligt artikel 10.4 i avtalet komma överens med Sverige om att ett beslut om förverkande av viss egendom istället får verkställas genom ett åläggande att betala ett penningbelopp motsvarande värdet av den förverkade egendomen.

När ett beslut om förverkande avser en viss specifik egendom, ska beslutet som huvudregel verkställas genom att just den egendomen förverkas. Svensk rätt tillåter inte sådan omvandling som föreskrivs i artikel 10.4 (jfr prop. 2019/20:198 s. 65). Motsvarande bestämmelse om omvandling finns i artikel 18.2 i EU-förordningen om frysning och förverkande. En skillnad är att i EU-förordningen anges att en sådan överenskommelse kan ingås under förutsättning att den är tillåten enligt den utfärdande statens lagstiftning. Någon sådan hänvisning till nationell rätt finns inte i artikel 10.4 i avtalet. Av det skälet bör den nya lagen kompletteras med en bestämmelse om att Kronofogdemyndigheten inte får ingå en överenskommelse om omvandling som föreskrivs i artikel 10.4.

Av artikel 14 följer att den ansökande statens samtycke krävs för att den anmodade staten ska få ålägga ett fängelsestraff eller någon annan frihetsinskränkande åtgärd vid bristande fullgörelse. Artikeln motsvaras i princip av artikel 27 i 2005 års förverkandekonvention.

I svensk rätt saknas möjlighet att verkställa ett beslut om förverkande genom en sådan alternativ åtgärd (se prop. 2019/20:198 s. 64). Med beaktande därav ska en sådan åtgärd inte kunna vidtas

när ett svenskt beslut om förverkande verkställs i Förenade kungariket. En kompletterande bestämmelse om att Kronofogdemyndigheten inte får lämna samtycke till sådan verkställighet bör därför tas med i den nya lagen (jfr 3 kap 2 § lagen [2020:968] med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande).

6.6 Verkställighet av ett beslut om förverkande i Sverige

6.6.1 Överlämnande av en inkommen ansökan

Förslag: Regeringskansliet (Justitiedepartementet) ska överlämna ansökan om verkställighet av ett beslut om förverkande till åklagare för vidare handläggning.

Skälen för förslaget: I avsnitt 6.3 föreslås att Regeringskansliet (Justitiedepartementet) ska vara centralmyndighet för samarbetet om verkställighet av beslut om förverkande, mot bakgrund av bl.a. den anmälan som regeringen gjort till Förenade kungariket i anslutning till att avtalet trädde i kraft. Med stöd av denna och artikel 22.1 kommer en ansökan om verkställighet av beslut om förverkande att ges in till Regeringskansliet (Justitiedepartementet). Några ytterligare bestämmelser i lag behövs inte.

Enligt internationella verkställighetslagen ska, efter det att en framställan om verkställighet av beslut om förverkande gjorts till Regeringskansliet (Justitiedepartementet), regeringen enligt 8 § pröva om hinder mot verkställighet finns enligt vissa bestämmelser i lagen. Om framställningen inte avslås överlämnas ansökan enligt samma bestämmelse till riksåklagaren för vidare handläggning.

Efter det att en framställan om verkställighet av ett beslut om förverkande har gjorts till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) enligt avtalet bör någon prövning av regeringen om vissa hinder mot verkställighet finns, inte ske på det sätt som föreskrivs i internationella verkställighetslagen. Den prövningen bör i stället göras av domstol och åklagare med stöd av bestämmelserna i internationella verkställighetslagen. En sådan ordning framstår både som mer ändamålsenlig och effektiv. Den motiveras också av att skälen för att

vägra verkställighet regleras uttömmande i avtalet och skiljer sig från de skäl för att vägra verkställighet som regeringen har att pröva enligt internationella verkställighetslagen. Även de tidsfrister och skyndsamhetskrav som gäller för handläggningen av en ansökan om verkställighet motiverar att en samlad prövning av skälen för att vägra verkställighet görs av domstol och åklagare.

Sedan Regeringskansliet (Justitiedepartementet) mottagit en ansökan om verkställighet av ett beslut om förverkande från Förenade kungariket bör ansökan överlämnas till åklagare för vidare handläggning, vilket bör framgå av den nya lagen.

Riksåklagaren bör, såvida inte Justitiekanslern eller någon av riksdagens ombudsmän är särskild åklagare, bestämma vilka åklagare som ska vara behöriga att handlägga ett ärende om verkställighet av ett beslut om förverkande. Bestämmelser om detta kan tas in i förordning.

6.6.2 Skyldigheten att förverka egendom

Bedömning: Inga kompletterande bestämmelser behövs i lag när det gäller den grundläggande skyldigheten att förverka egendom.

Skälen för bedömningen: Artikel 10 innehåller bestämmelser om en skyldighet för den anmodade staten att förverka egendom efter en ansökan. Den anmodade staten ges i artikel 10.1 två alternativ för att leva upp till denna skyldighet. Det ena alternativet innebär att ett domstolsbeslut från den ansökande staten verkställs i den anmodade staten (punkt 1 a). Enligt det andra alternativet ska den anmodade staten lämna över begäran om förverkande till dess behöriga myndigheter i syfte att erhålla ett beslut om förverkande som sedan verkställs enligt den anmodade statens lagstiftning (punkt 1 b).

Förverkande kan avse både specifik egendom och ett åläggande att betala ett penningbelopp som motsvarar värdet av vinningen av brott och verkställigheten ska ske gentemot all egendom som finns tillgänglig (artikel 10.3). Staterna kan vidare komma överens om att ett beslut om förverkande av viss egendom i stället får verkställas genom ett åläggande att betala ett penningbelopp motsvarande värdet av den förverkade egendomen (artikel 10.4).

Vidare innehåller artikel 10.5 och 10.6 bestämmelser om samarbete vad gäller beslut om förverkande som inte har fattats inom ramen för ett straffrättsligt förfarande.

För beslut om verkställighet föreskrivs en tidsfrist och ett allmänt skyndsamhetskrav samt en skyldighet att underrätta den ansökande staten om meddelat beslut och när tidsfristen inte kan hållas (artikel 10.7 och 10.8). Även om tidsfristen inte hålls kvarstår skyldigheten att förverka (artikel 10.9).

Artikel 10 motsvaras delvis av artikel 23 i 2005 års förverkandekonvention.

Den skyldighet som föreskrivs i artikel 10 om att förverka egendom följer direkt av avtalet och kräver i sig inga kompletterande bestämmelser i lag. Däremot bör det i lag föreskrivas vilket av de två alternativ som anges i artikel 10.1 som ska gälla när ett beslut om förverkande ska verkställas i Sverige (se avsnitt 6.6.3).

Som konstateras i avsnitt 6.5.3 är det inte möjligt enligt svensk rätt att omvandla ett beslut om förverkande av viss egendom till att verkställas genom ett åläggande att betala ett penningbelopp motsvarande värdet av den förverkade egendomen. Det bör emellertid inte hindra att Kronofogdemyndigheten i det omvända fallet ingår en sådan överenskommelse som avses i artikel 10.4 om Förenade kungariket anser det lämpligt. Detta kan emellertid regleras i förordning (jfr 4 kap. 5 § förordning [2020:974] med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande).

Vad gäller samarbetet enligt artikel 10.5 och 10.6 föreskrivs ingen skyldighet att samarbeta utan sådant samarbete ska endast ske när det är möjligt enligt den anmodade statens inhemska lagstiftning. Eftersom svensk rätt saknar bestämmelser om sådant samarbete kommer Sverige inte att kunna samarbeta i detta avseende. Inga kompletterande bestämmelser behövs därför.

Iakttagandet av skyndsamhetskravet och den angivna tidsfristen i artikel 10.7–10.9 kräver inte heller några kompletterande bestämmelser i lag. Skyldigheten att underrätta om beslutet och samråda vid förseningar kan regleras i förordning.

6.6.3 Förfaranderegler

Förslag: Bestämmelserna om förfarandet för beslut om verkställighet av ett beslut om förverkande, om behörig tingsrätt och offentlig försvarare i 4 § tredje stycket, 9 §, 11 § första stycket, 15, 16, 24, 35, 38 och 39 §§ internationella verkställighetslagen ska gälla i tillämpliga delar vid verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande enligt avtalet.

Skälen för förslaget

Kompletterande bestämmelser behövs

Som konstateras i föregående avsnitt kan en anmodad stat välja ett av de alternativ som anges i artikel 10.1 vid verkställighet av ett beslut om förverkande. Det alternativ som väljs bör som nämnts ovan framgå av kompletterande bestämmelser i den nya lagen.

Förfarandena i övrigt för att besluta om verkställighet och den faktiska verkställigheten av beslutet ska regleras av den anmodade statens inhemska lagstiftning (artikel 11.1). Däremot ska den bedömning som redan gjorts av vad som är styrkt i målet vara bindande för den anmodade staten (artikel 11.2). Vid åläggande av betalning av ett penningbelopp ska den anmodade statens behöriga myndighet på visst sätt räkna om beloppet till dess valuta (artikel 11.3). Artikeln motsvaras av artikel 24 i 2005 års förverkandekonvention.

Eftersom internationella verkställighetslagens regler inte ska tillämpas generellt (se avsnitt 6.2) behövs kompletterande bestämmelser i den nya lagen när Sverige är anmodad stat. De bör reglera vilket förfarande som ska tillämpas dels för att besluta om att verkställighet av ett utländskt beslut om förverkande ska ske i Sverige, dels för den faktiska verkställigheten av det förstnämnda beslutet. Det inkluderar vilka myndigheter som handlägger och fattar beslut i frågan efter det att Regeringskansliet (Justitiedepartementet) överlämnat ansökan till åklagare för vidare handläggning (se avsnitt 6.6.1).

Regleringen i internationella verkställighetslagen

I internationella verkställighetslagen finns utförliga bestämmelser om det närmare förfarandet efter det att en ansökan om verkställighet av ett beslut om förverkande överlämnats av Regeringskansliet (Justitiedepartementet). Förfarandet motsvarar det alternativ som föreskrivs i artikel 10.1 b i avtalet, dvs. att ett svenskt beslut om förverkande meddelas som därefter verkställs. I 4 § tredje stycket internationella verkställighetslagen finns ett förtydligande om att vad som sägs i den lagen om påföljd gäller även förverkande, om inte annat särskilt föreskrivs.

Enligt 9 § internationella verkställighetslagen ansöker riksåklagaren hos rätten om dess prövning av framställningen. När det gäller denna prövning tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte annat anges i internationella verkställighetslagen. Vidare finns i nämnda paragraf ytterligare regler om det närmare förfarandet. I 15 § anges att vid tillämpning av rättegångsbalkens regler i mål som avses i 9 § bedöms frågan om vilket straff som är stadgat för eller kan följa på visst brott, enligt svensk lag. Domstolen prövar om det finns hinder mot verkställighet enligt lagen (10 §). Om riksåklagarens ansökan bifalls meddelas ett nytt beslut om förverkande i dom enligt 11 §. Ett nytt beslut om förverkande kan också uppnås genom utfärdande av ett strafföreläggande enligt 16 §. I 12 och 13 §§ finns bestämmelser i de fall det rör sig om en frihetsberövande påföljd eller böter. Närmare bestämmelser om förutsättningarna för att verkställa ett beslut om förverkande finns i 14 §. I 17 och 18 §§ finns regler om användning av tvångsmedel, bl.a. om beslag. I 19–22 §§ finns särskilda bestämmelser om utevarodomar och möjligheter till omprövning (opposition), vilka kan tillämpas vid verkställighet av en europeisk brottmålsdom i Sverige med stöd av Europeisk konvention om brottmålsdoms internationella rättsverkningar av den 28 maj 1970 (SÖ 1973:55).

Den svenska domen ersätter det utländska beslutet om förverkande och verkställighet av domen sker med vissa undantag i enlighet med vad som i allmänhet är föreskrivet om verkställighet av svensk dom (24 §).

I 35–42 §§ internationella verkställighetslagen finns vissa gemensamma bestämmelser. Merparten av dessa rör inte samarbetet

om verkställighet av beslut om förverkande. I 35 § anges att Stockholms tingsrätt är laga domstol i mål och ärenden enligt lagen. Förverkad egendom tillfaller enligt 36 § staten. Med stöd av den bestämmelsen kan regeringen besluta om en annan fördelning av det som har förverkats. I 38 och 39 §§ finns bestämmelser om hinder mot åtal i Sverige och ersättning till offentlig försvarare.

En hänvisning bör ske till vissa bestämmelser i internationella verkställighetslagen

Vid handläggningen och prövningen av om ett beslut om förverkande enligt avtalet ska verkställas, bör flera, men inte alla, av ovan redovisade bestämmelser i internationella verkställighetslagen gälla i tillämpliga delar. Detta bör ske genom en hänvisning i den nya lagen till relevanta regler i internationella verkställighetslagen. Mot bakgrund av att avtalets bestämmelser är direkt tillämpliga kan hänvisningarna i flera fall inte omfatta hela bestämmelsen, utan endast delar.

Med beaktande av att internationella verkställighetslagens bestämmelser mestadels använder begreppet påföljd bör det hänvisas till 4 § tredje stycket om att vad som sägs i den lagen om påföljd även gäller förverkande. Detta för att underlätta tillämpningen.

När det gäller verkställighet av ett beslut om förverkande som har meddelats i Förenade kungariket bör bestämmelserna i 9 §, 11 § första stycket, 15 och 16 §§ internationella verkställighetslagen gälla i tillämpliga delar.

I 9 § internationella verkställighetslagen finns bestämmelser om förfarandet, bl.a. att vid sakens handläggning ska rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål tillämpas. Eftersom vägransgrunderna i artikel 15 är direkt tillämpliga bör en hänvisning inte heller ske till 10 §. Bestämmelsen i 11 § första stycket om domstolens meddelande av dom bör tillämpas vid verkställighet enligt den nya lagen. Andra stycket i 11 § avser de fall när verkställighet ska ske av en frihetsberövande påföljd (se prop. 1972:98 s. 117). Även bestämmelserna i 12 och 13 §§ rör frihetsberövande påföljder samt böter. Någon hänvisning till 11 § andra stycket samt 12 och 13 §§ bör således inte ske.

Mot bakgrund av artikel 10 om skyldigheten att förverka, artikel 11.3 om att ett ålagt penningbelopp på visst sätt ska räknas om till

den anmodade statens valuta och artikel 15 i avtalet om tillgängliga vägransgrunder bör någon hänvisning till 14 § internationella verkställighetslagen inte ske. Däremot bör 15 § i samma lag tillämpas för att tydliggöra vilka bestämmelser i rättegångsbalken som ska tillämpas, bl.a. om rättens sammansättning. En möjlighet för åklagaren att med stöd av 16 § meddela ett strafföreläggande om förverkande bör tillämpas vid verkställighet enligt den nya lagen. En hänvisning bör dock inte ske till andra stycket andra meningen eftersom den hänvisar till andra bestämmelser i internationella verkställighetslagen som inte ska tillämpas.

Bestämmelsen i 18 § om bl.a. beslag är inte aktuell att tillämpa eftersom användning av tvångsmedel kommer att ske med stöd av artiklarna 8 och 9 samt lagen om internationell rättslig hjälp (se avsnitt 6.4).

De särskilda bestämmelserna om förfarandet vid en utevarodom, bl.a. om opposition, som finns i 19–22 §§ internationella verkställighetslagen ska inte heller tillämpas då avtalet inte möjliggör för ett sådant förfarande (jfr artikel 15.5 f och 15.7 i avtalet).

För verkställighet av domstolens dom om förverkande enligt 9 och 11 §§ internationella verkställighetslagen eller ett godkänt strafföreläggande enligt 16 § bör en hänvisning till 24 § första och andra styckena i samma lag ske.

När det sedan gäller de gemensamma bestämmelserna i internationella verkställighetslagen bör en hänvisning göras till 35, 38 och 39 §§ i samma lag. Stockholms tingsrätt bör vara laga domstol på samma sätt som i övriga mål enligt internationella verkställighetslagen (35 §). Förbud mot åtal bör även gälla vid verkställighet av ett beslut om förverkande enligt avtalet (38 §). Ersättningsfrågorna kring offentlig försvarare bör också vara tillämpliga (39 §). Beträffande 36 § hänvisas till avsnitt 6.6.4.

Av artikel 14 följer att den ansökande statens samtycke krävs för att den anmodade staten ska få ålägga ett fängelsestraff eller någon annan frihetsinskränkande åtgärd vid bristande fullgörelse. Artikelens motsvaras i princip av artikel 27 i 2005 års förverkandekonvention. Som konstateras i avsnitt 6.5.3 saknas i svensk rätt möjlighet att verkställa ett beslut om förverkande genom en sådan alternativ åtgärd (se prop. 2019/20:198 s. 64). Eftersom artikel 11.1 hänvisar till förfarandet enligt nationell rätt i den anmodade staten kommer

verkställighet i Sverige genom en alternativ åtgärd enligt artikel 14 inte kunna ske.

6.6.4 Förfogande över förverkad egendom

Förslag: Vid förfogande över förverkad egendom ska 36 § första stycket lagen om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom tillämpas. Kronofogdemyndigheten ska meddela beslut om fördelningen av influtna medel i enlighet med artikel 12.3.

Skälen för förslagen: Artikel 12 innehåller bestämmelser om förfogandet över förverkad egendom. Huvudregeln är att förverkad egendom får förfogas över i enlighet med den anmodade statens lagstiftning (artikel 12.1). Om det finns stöd enligt nationell rätt ska också den anmodade staten överväga att överlämna egendomen till den ansökande staten för återställande av egendomen till dess rättmätiga ägare eller för ersättning till brottsoffer (artikel 12.2). I de fall ett penningbelopp erhållits till följd av det verkställda förverkandet ska det fördelas mellan staterna i enlighet med den schablon som föreskrivs i artikel 12.3. Vidare finns det möjlighet för staterna att i ett enskilt fall träffa andra avtal om förfogandet över egendomen (artikel 12.4). Artikeln motsvaras delvis av artikel 25 i 2005 års förverkandekonvention.

För förfogandet över förverkad egendom hänvisas till den anmodade statens nationella lagstiftning. I avsnitt 6.6.3 föreslås också att för verkställighet av beslut om förverkande ska gälla i huvudsak vad som i allmänhet är föreskrivet för verkställighet av beslut som fått laga kraft genom en hänvisning till 24 § internationella verkställighetslagen. Enligt 36 kap. 17 § brottsbalken tillfaller förverkad egendom staten (det undantag som föreskrivs i nämnda bestämmelse är inte aktuellt här).

Utgångspunkten i 36 § första stycket internationella verkställighetslagen är densamma, dvs. förverkad egendom eller dess värde tillfaller staten. Regeringen kan dock på begäran av den ansökande staten bestämma att egendomen eller dess värde helt eller delvis ska överlämnas till den andra staten. I den nya lagen bör det därför anges att 36 § första stycket internationella verkställighetslagen ska

tillämpas. Med stöd av denna bestämmelse och artikel 12.2 eller 12.4 kan regeringen t.ex. återlämna den förverkande egendomen till den ansökande staten eller fördela inplutna medel på ett annat sätt än vad som anges i artikel 12.3. Vidare bör det föreskrivas i den nya lagen att det är Kronofogdemyndigheten som beslutar enligt huvudregeln i artikel 12.3.

6.7 Skäl för att vägra eller skjuta upp verkställighet

Bedömning: Inga kompletterande bestämmelser om skäl för att vägra eller skjuta upp verkställighet behövs i lag.

Den möjlighet till notifiering som föreskrivs enligt artikel 15.2 a bör tas om hand senare.

Skälen för bedömningen:

Artiklarna 15–18 innehåller bestämmelser om när en ansökan om verkställighet av ett beslut om frysning eller förverkande kan avslås, skjutas upp eller bifallas partiellt eller på vissa villkor.

Skäl för att vägra verkställighet

Skälen för att vägra verkställighet anges i artikel 15.1–15.7. Två av de uppräknade skälen ska tillämpas generellt för samarbetet enligt avdelning XI. Övriga skäl avser antingen samarbetet gällande bistånd vid brottsutredningar och provisoriska åtgärder (artikel 3–9) eller förverkande av egendom (artikel 10–14). Artikel 15 innehåller även en uppräknad av skäl som inte får åberopas för att vägra samarbete enligt avdelning XI (artikel 15.8–9)

Generellt gäller att samarbetet enligt avdelning XI får vägras om den anmodade staten anser att verkställandet av ansökan skulle strida mot principen om förbud mot dubbelbestraffning (principen *ne bis in idem*, artikel 15.1). Vidare uppställs även ett krav på dubbelstraffbarhet (artikel 15.2). Kravet på dubbelstraffbarhet gäller dock inte för bistånd enligt artiklarna 3–7 som inte innebär användande av tvångsmedel. En stat kan vidare notifiera att kravet på dubbelstraffbarhet inte kommer tillämpas avseende de gärningar som

räknas upp i artikel LAW.SURR 79.5 i avtalet och för vilka är föreskrivet fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd i minst tre år.

Samarbete enligt artikel 3–7 som innebär användning av tvångsmedel och samarbete enligt artikel 8–9 (provisoriska åtgärder) får vägras dels om begärd åtgärd inte skulle vara tillåten enligt den anmodade statens inhemska lagstiftning i ett motsvarande inhemskt fall (artikel 15.3), dels om åtgärden inte skulle vara tillåten i den ansökande statens inhemska lagstiftning eller om begäran inte godkänts av en rättslig myndighet i den ansökande staten i samband med handläggningen av brottmål (artikel 15.4).

Vad gäller samarbetet enligt artiklarna 10–14 (verkställighet av ett beslut om förverkande) anges i artikel 15.5 ett flertal vägransgrunder. Bland annat får verkställighet vägras om förverkande för den typ av brott som ansökan avser inte är möjligt enligt den anmodade statens inhemska lagstiftning eller om det skulle strida mot principer i den anmodade statens inhemska lagstiftning som begränsar möjligheterna till förverkande med hänsyn till förhållandet mellan ett brott och en ekonomisk fördel som kan betecknas som vinning av brottet eller egendom som kan betecknas som hjälpmedel för brottet. Andra skäl för avslag är preskription eller om beslutet om förverkande inte fattats inom ramen för ett straffrättsligt förfarande. Även utevarodom kan utgöra skäl för vägran; dock ska bestämmelserna i artikel 15.6 och 15.7 beaktas.

Av artikel 15.8–15.9 framgår omständigheter som inte får utgöra skäl för vägran, bl.a. banksekretess eller att den person som är föremål för utredningen är en juridisk person.

Bestämmelserna motsvaras i princip av artikel 28 i 2005 års förverkandekonvention.

Samarbetet gällande bistånd vid brottsutredningar och provisoriska åtgärder ska genomföras i den mån det är tillåtet och i överensstämmelse med bestämmelserna i den anmodade statens lagstiftning (artikel 1.3). Vägransgrunderna i avtalet som rör detta samarbete kommer därför att komplettera de skäl för att vägra bistånd som föreskrivs i lagen om internationell rättslig hjälp. Vilka myndigheter som prövar skälen för att vägra verkställighet följer av bestämmelserna i den lagen.

För samarbetet avseende verkställighet av ett beslut om förverkande är det endast förfarandet för att uppnå och verkställa ett

beslut om förverkande som ska regleras enligt den anmodade statens lagstiftning (artiklarna 1 och 11). Av detta följer att skälen för att avslå en ansökan om verkställighet av ett beslut om förverkande som räknas upp i avtalet är uttömmande. Någon hänvisning till internationella verkställighetslagens bestämmelser om skäl för att vägra samarbete ska därmed inte införas. Prövningen av om det föreligger skäl för att vägra verkställighet bör som föreslås i avsnitt 6.6.3 göras av åklagare och domstol. Kompletterande bestämmelser behövs därför inte med avseende på artikel 15.

En notifiering enligt artikel 15.2 a om dubbel straffbarhet kan göras när som helst och måste inte beslutas i samband med att den nya lagstiftningen träder i kraft. Ett ställningstagande i den frågan bör därmed avvakta.

Samråd, information, uppskov och partiellt eller villkorat bifall

Av artikel 16 följer att vid risk för skyddet mot de grundläggande rättigheterna ska den anmodade staten samråda med den ansökande staten och får begära nödvändiga uppgifter innan den beslutar om verkställighet av ett beslut om frysning eller förverkande. Vidare får en åtgärd skjutas upp enligt artikel 17 om den skulle vara till skada för brottsutredningar eller rättsliga förfaranden i den anmodade staten. Innan den anmodade staten vägrar eller skjuter upp samarbete enligt avdelningen ska det enligt artikel 18 övervägas, eventuellt efter samråd med den ansökande staten, om ansökan kan bifallas partiellt eller på villkor som ställs upp. Bestämmelserna motsvaras delvis av artikel 29 i 2005 års förverkandekonvention.

Ett beslut om uppskov kommer att fattas av den myndighet som handlägger ärendet enligt bestämmelserna i lagen om internationell rättslig hjälp eller enligt de regler som föreslås i avsnitt 6.6.3. Artiklarna 16–18 kräver således inga kompletterande bestämmelser i lag. Bestämmelser om samråd med den anmodade statens eller med andra svenska myndigheter kan, i den mån de behövs, regleras i förordning.

6.8 Delgivning

Bedömning: Inga kompletterande bestämmelser om delgivning behövs i lag.

Skälen för bedömningen: I artikel 19 finns bestämmelser om samarbete med delgivning. Delgivning kan ske per post direkt till berörd person i den andra staten eller via statens egna konsulära myndigheter eller med hjälp av den mottagande statens myndigheter. Vidare föreskrivs en informationsplikt om tillgängliga rättsmedel. Bestämmelserna motsvaras av artikel 30 i 2005 års förverkandekonvention.

Sverige kan lämna det bistånd som förutsätts i bestämmelsen med tillämpning av förordningen (2013:982) om bistånd med delgivning utomlands och i Sverige. Vid delgivning utomlands av svenska domar och beslut lämnas information om rättsmedel. Inga kompletterande bestämmelser behövs i lag.

6.9 Erkännande av utländska beslut

Bedömning: Inga kompletterande bestämmelser om erkännande av utländska beslut behövs i lag.

Skälen för bedömningen: Av artikel 20 följer att vid handläggningen av en ansökan enligt artiklarna 8–14 ska den anmodade staten under vissa förutsättningar beakta beslut som meddelats i den ansökande staten ifråga om rättigheter som gjorts gällande av tredje part. Bestämmelserna motsvaras av artikel 32 i 2005 års förverkandekonvention.

Prövningen av om ett beslut från Förenade kungariket gällande tredje parts rättigheter ska beaktas vid handläggningen av en ansökan om samarbete enligt artiklarna 8–14 får göras av de myndigheter som handlägger den aktuella framställningen. Inga kompletterande bestämmelser behövs i lag.

6.10 Ansökans utformning och innehåll

Bedömning: Inga kompletterande bestämmelser om en ansökans utformning och innehåll behövs i lag.

De möjligheter till notifiering om språk som föreskrivs enligt artikel 23.3 och 23.7 i avtalet bör tas om hand senare.

Skälen för bedömningen: I artiklarna 23–27 finns bestämmelser om ansökans utformning och innehåll samt förfarandet vid en ofullständig ansökan eller flera ansökningar.

Ansökan ska vara skriftlig och upprättad på det officiella språket i den anmodade staten. Gäller ansökan provisoriska åtgärder enligt artikel 8 eller verkställighet av beslut om förverkande enligt artikel 10 ska den göras på de formulär som finns i en bilaga till avtalet (BILAGA LAW-8). En stat kan notifiera dels att den accepterar översättningar av ansökan till ett annat språk utöver dess officiella språk (artikel 23.3) dels att den kräver översättning av samtliga handlingar till sitt officiella språk eller till det språk som notifierats enligt punkten 3 (artikel 23.7).

Handlingar som översänds är undantagna från krav på legalisering (artikel 24).

I artikel 25 finns detaljerade bestämmelser om ansökans innehåll dels de som gäller oavsett ansökan, dels specifika krav för en ansökan enligt artikel 8 om provisoriska åtgärder eller artikel 10 om verkställighet av beslut om förverkande.

Om en ansökan är ofullständig får den anmodade staten enligt artikel 26 begära kompletteringar och ytterligare information samt ställa upp en tidsfrist inom vilken den begärda kompletteringen ska mottas. I avvaktan på en sådan komplettering får den anmodade staten vidta provisoriska åtgärder enligt artiklarna 3–9.

Mottagande av flera ansökningar enligt artikel 8 (provisoriska åtgärder) eller 10 (skyldighet att förverka), ska enligt artikel 27 inte hindra att den anmodade staten vidtar provisoriska åtgärder även om ansökningarna avser samma person och egendom. Om flera ansökningar gjorts enligt artikel 10 ska den anmodade staten även överväga att samråda med de ansökande staterna.

Bestämmelserna motsvaras i huvudsak av artiklarna 35–39 i 2005 års förverkandekonvention.

Artiklarna 23–27 är direkt tillämpliga. De kräver inga kompletterande bestämmelser i lag. Eventuella bestämmelser om samråd och underrättelser kan regleras i förordning.

Huruvida Sverige ska notifiera att en ansökan kan upprättas på ett annat språk än svenska enligt artikel 23.3 eller att samtliga handlingar som bifogas en ansökan ska översättas till svenska enligt artikel 23.7, får övervägas i ett senare sammanhang.

6.11 Skyldighet att ange skäl och lämna information

Bedömning: Inga kompletterande bestämmelser om att ange skäl i olika beslut eller skyldigheten att lämna information behövs i lag.

Skälen för bedömningen: Artikel 28 anger att den anmodade staten ska ange skäl för alla beslut om att vägra, skjuta upp eller ställa upp villkor för samarbete enligt avdelningen. Artikel 29 innehåller detaljerade bestämmelser om vilken information staterna ska lämna till varandra. Bestämmelserna motsvaras av artiklarna 40–41 i 2005 års förverkandekonvention.

Kompletterande bestämmelser i lag behövs inte. Vem som ansvarar för att lämna information enligt artikel 29 när Sverige är ansökande eller anmodad stat kan regleras i förordning.

6.12 Användningsbegränsningar och sekretess

Bedömning: Inga kompletterande bestämmelser om användningsbegränsningar och sekretess behövs i lag.

Skälen för bedömningen: Av artikel 30 följer att information eller bevismaterial som tillhandahållits som huvudregel inte får användas av den ansökande staten för andra brottsutredningar eller rättsliga förfaranden än dem som angetts i begäran utan den anmodade statens samtycke. Artikeln innehåller också undantag från huvudregeln, bl.a. i vilka fall personuppgifter får användas utan ett föregående samtycke.

I artikel 31 regleras på vilket sätt sekretess ska iakttas för ansökan samt bevismaterial och information som överlämnas till följd av samarbetet. Om en stat inte kan efterkomma ett krav på sekretess ska den informera om det.

Bestämmelserna motsvaras delvis av artiklarna 42–43 i 2005 års förverkandekonvention.

Om krav på användningsbegränsningar ska ställas upp och bedömningar av om sekretess gäller får göras av den myndighet i Sverige som handlägger eller beslutar i det enskilda ärendet. Kompletterande bestämmelser i lag behövs inte.

6.13 Kostnader, skadestånd och rättsmedel

Bedömning: Inga kompletterande bestämmelser om kostnader, skadestånd eller rättsmedel behövs i lag.

Skälen för bedömningen: Av artikel 32 följer att den anmodade staten ska stå för sedvanliga kostnader samt att staterna vid extraordinära kostnader ska samråda för att komma överens om kostnadsfördelningen.

Artikel 33 anger att staterna ska överväga att samråda om hur ett eventuellt skadeståndsansvar som uppstått till följd av samarbetet enligt avdelningen ska fördelas samt att stat ska sträva efter att underrätta den andra staten om en tvist som den kan ha intresse i.

Slutligen anges i artikel 34 att staterna ska säkerställa att personer som berörs av provisoriska åtgärder eller verkställighet av förverkande har tillgång till effektiva rättsmedel med den preciseringen att de materiella grunderna för sådana åtgärder inte får överklagas i den anmodade staten.

Bestämmelserna motsvaras delvis av artiklarna 44–45 i 2005 års förverkandekonvention.

Artikel 34 kan inte tolkas som ett krav på att införa ytterligare rättsmedel än de som finns tillgängliga enligt lagen om internationell rättslig hjälp eller som följer av de bestämmelser som föreslås i avsnitt 6.5. Inga kompletterande bestämmelser behövs därför i lag. Den samrådsskyldighet som föreskrivs i artiklarna 32 och 33 kan, i den mån det behövs, regleras i förordning.

6.14 Notifieringar enligt avtalet

Förslag: I samband med att den nya lagstiftningen träder i kraft ska Sverige enligt artiklarna 4.4, 5.5 och 6.5 anmäla att samarbetet enligt artiklarna 4–6 även ska omfatta finansinstitut som inte är banker.

Skälen för förslagen: Avdelning XI i avtalet förutsätter att medlemsstaterna och Förenade kungariket lämnar ett flertal notifieringar vad gäller tillämpningen av vissa artiklar. I samband med att avtalet trädde i kraft har regeringen gjort de anmälningar som krävdes vid den tidpunkten.

Sverige har enligt artikel LAW.OTHER.134.7 f anmält som centralmyndighet dels Regeringskansliet (Justitiedepartementet), dels Länsstyrelsen i Stockholms län i den del samarbetet avser delgivning (se avsnitt 6.3). Inga skäl finns att ändra dessa anmälningar.

När det gäller inhämtande av information om bankkonton och banktransaktioner samt realtidsövervakning av banktransaktioner enligt artiklarna 4–6 kan staterna i en anmälan ange att bestämmelserna ska även avse andra finansinstitut än banker. Eftersom Sverige redan idag kan tillhandahålla dessa uppgifter för utländska myndigheter (se avsnitt 6.4) bör en anmälan ske att bestämmelserna utvidgas på det sätt som föreskrivs, dock under förutsättning att Förenade kungariket kan bistå på motsvarande sätt.

Med stöd av artikel 15.2 kan en stat anmäla att de gärningar som avses i artikel LAW.SURR.79.5 inte ska bli föremål för en prövning av kravet på dubbel straffbarhet (se avsnitt 6.7). Överväganden om huruvida en sådan anmälan bör göras, får emellertid göras ett senare sammanhang. Detsamma gäller möjligheten att godta en ansökan på ett annat språk än svenska (artikel 23.3) eller att samtliga handlingar som sänds över till Sverige ska vara översatta till svenska (artikel 23.7; se avsnitt 6.10).

7 Konsekvenser

Bedömning: Förslagen kommer inte att innebära några merkostnader för de myndigheter som berörs.

Skälen för bedömningen: Fram till årsskiftet 2020/21 tillämpade nuvarande medlemsstater och Förenade kungariket ett flertal EU-rättsakter som rörde det internationella straffrättsliga samarbetet. Arresteringsorderrambeslutet och direktivet om en europeisk utredningsorder är ett par av dessa.

Avtalet mellan EU och Förenade kungariket får ses som ett sätt att ersätta de regelverk som inte längre kan tillämpas mellan parterna. Avdelning VII är i stora delar identisk med arresteringsorderrambeslutet och i avdelning VIII införs bestämmelser som återfinns i direktivet om en utredningsorder. När det gäller bestämmelserna i avdelning XI finns flera förslagor i EU:s förordning om verkställighet av beslut om frysning och förverkande.

Samarbetet mellan Sverige och Förenade kungariket kommer inte att påverkas av förslagen när det gäller antal ärenden, utan endast att andra regler ska gälla för samarbetet. Vidare kommer samma myndigheter (åklagare, domstolar och Kronofogdemyndigheten) att involveras, med den marginella förändringen att vissa ärenden kommer att kanaliseras via Regeringskansliet (Justitiedepartementet) i sin funktion som centralmyndighet.

Sammanfattningsvis görs den bedömningen att förslagen inte kommer att innebära några merkostnader för de myndigheter som berörs.

8 Ikraftträdande

Förslag: De föreslagna bestämmelserna ska träda i kraft den 15 juli 2021.

Skälen för förslaget: Avtalet mellan EU och Förenade kungariket började tillämpas provisoriskt den 1 januari 2021. Bestämmelserna i avtalet i avdelningarna VII, VIII och XI ska således tillämpas från detta datum. Som det har konstaterats i avsnitt 3 behövs kompletterande bestämmelser till avtalet för att Sverige fullt ut ska kunna bistå eller begära motsvarande bistånd av Förenade kungariket. Av det skälet bör bestämmelserna träda i kraft så snart som möjligt.

9 Författningskommentar

9.1 Förslag till lag med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete enligt avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket

Lagen är ny. Den kompletterar avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan. De allmänna övervägandena om behovet av en ny lag finns i avsnitt 3.2.

I författningskommentaren till bestämmelserna i 2 och 3 kap. avser hänvisningarna artiklarna i avdelning VII (LAW.SURR), om inte annat uttryckligen anges. Motsvarande hänvisningar i författningskommentaren till bestämmelserna i 4 kap. avser artiklarna i avdelning XI (LAW.CONFISC).

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser som kompletterar vissa delar av avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, i denna lag kallat avtalet.

De delar av avtalet som kompletteras är del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete, avdelning VII om överlämnande och avdelning XI om frysning och förverkande.

Paragrafen anger lagens innehåll. Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

I *första stycket* anges att lagen innehåller kompletterande bestämmelser till vissa delar av avtalet mellan EU och Förenade kungariket. Det innebär att lagen inte kan tillämpas fristående, utan

endast tillsammans med relevanta delar av avtalet. Avtalet är i dessa delar direkt tillämpligt.

I *andra stycket* preciseras vilka delar av avtalet som kompletteras. Närmare bestämt del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete, avdelning VII om överlämnande och avdelning XI om frysning och förverkande.

2 § Termer och uttryck i denna lag har samma betydelse som i avtalet.

Paragrafen innehåller en upplysning om att de termer och uttryck som används i lagen ska förstås på samma sätt som i avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 3.4.

Av paragrafen följer bl.a. att definitionerna i artikel LAW.SURR.78 och artikel LAW.CONFISC.2 även gäller vid tillämpningen av lagen. Definitionerna i dessa artiklar har vissa likheter med motsvarande begrepp i arresteringsorderrambeslutet samt 1990 års och 2005 års förverkandekonvention, vilka har genomförts i svensk rätt. Förarbetsuttalanden som gjordes i samband med genomförande av rambeslutet (prop. 2003/04:7) och de två nämnda konventionerna (prop. 1995/96:59 och prop. 2013/14:121) kan ge en viss vägledning i fråga om hur begreppen ska tolkas. Det är dock EU-domstolen som är den yttersta uttolkaren av de termer och uttryck som används i avtalet.

2 kap. Överlämnande av misstänkta och dömda till Sverige

Utfärdande rättslig myndighet

1 § Åklagare är behöriga att i Sverige utfärda en arresteringsorder för lagföring eller för verkställighet av en frihetsberövande påföljd.

Paragrafen anger att åklagare är behörig att i Sverige utfärda en arresteringsorder för såväl lagföring som verkställighet av en frihetsberövande påföljd. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Åklagarens behörighet enligt paragrafen tillsammans med den notifiering som har skett att åklagare ska utses till utfärdande rättslig myndighet innebär att den åklagare som har utfärdat arresteringsordern kommer vara den som kommunicerar med och sköter alla

kontakter med den verkställande rättsliga myndigheten eller utsedd centralmyndighet i Förenade kungariket.

Återförande av en person som har överlämnats till Sverige

2 § Vid återförande av en person som har överlämnats till Sverige på villkor att han eller hon återförs, tillämpas 8 kap. 1 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt europeisk arresteringsorder.

Paragrafen anger att vid ett återförande av en person som har överlämnats till Sverige på villkor att han eller hon återförs, tillämpas 8 kap. 1 § europeiska arresteringsorderlagen. Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

Hänvisningen innebär att Polismyndigheten ansvarar för återförandet. Vidare kan den som är på fri fot tas i förvar av Polismyndigheten under högst 48 timmar om det bedöms nödvändigt för att återförandet ska kunna genomföras. I övrigt hänvisas till författningskommentaren till nämnda bestämmelse (se prop. 2003/04:7 s. 207).

3 kap. Överlämnande av misstänkta och dömda personer från Sverige

Verkställande rättsliga myndigheter

1 § Åklagare och allmän domstol är behöriga att verkställa en arresteringsorder som är utfärdad av Förenade kungariket.

Paragrafen anger att åklagare och allmänna domstolar är behöriga att verkställa en av Förenade kungariket utfärdad arresteringsorder. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Bestämmelsen tillsammans med den notifiering som anger att åklagare och allmänna domstolar ska utses till verkställande rättsliga myndigheter innebär att de ska sköta de kontakter med den utfärdande rättsliga myndigheten eller centralmyndigheten i Förenade kungariket, utreda om det finns förutsättningar att överlämna den eftersökte samt fatta de beslut som behövs.

Hinder mot överlämnande

2 § En svensk medborgare får inte överlämnas.

Paragrafen anger att en svensk medborgare inte får överlämnas. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Förbudet mot att överlämna en svensk medborgare är ovillkorligt. Några undantag är inte möjliga.

3 § Ett överlämnande får vägras om den gärning som arresteringsordern avser är ett politiskt brott.

Ett överlämnande får inte vägras om den gärning som arresteringsordern avser omfattas av artikel LAW.SURR.82.2 i avtalet.

I paragrafen anges att ett överlämnande får vägras för ett politiskt brott, med ett undantag. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Enligt *första stycket* får, men måste inte, ett överlämnande vägras om den gärning som arresteringsordern avser är ett politiskt brott. Brott som riktas mot en stat såsom uppror eller spioneri är att anse som ett politiskt brott. Även vanliga brott kan karaktäriseras som ett politiskt brott om det finns ett starkt politiskt motiv.

Vägransgrunden är fakultativ och en bedömning får göras utifrån samtliga omständigheter i ärendet. Utgångspunkten är det finns ett förtroende för Förenade kungariket och att ett överlämnande bör ske även om det rör sig om ett politiskt brott. Ett överlämnande bör endast vägras i undantagsfall, t.ex. om ett överlämnande i det enskilda fallet skulle framstå som stötande eller om ett överlämnande skulle komma i konflikt med svenska intressen.

Av *andra stycket* följer att vägransgrunden inte får tillämpas om den aktuella gärningen är en gärning som omfattas av artikel 82.2 i avtalet. De gärningar som avses är bl.a. sådana som omfattas av artikel 1 och 2 i europeisk konvention om bekämpande av terrorism av den 27 januari 1977 (SÖ 1977:12) och de som anges i en bilaga till avtalet (ANNEX LAW-7). Den reservation Sverige har lämnat till 1977 års konvention om att utlämning kan vägras även om det rör sig en gärning som avses i artikel 1 och 2 i nämnda konvention, får anses inte längre gälla gentemot Förenade kungariket med hänsyn till artikel 109.1 b i avtalet.

4 § I frågor om hinder mot överlämnande tillämpas 2 kap. 3 § 1 och 5 samt 4 § 3 lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Paragrafen anger andra hinder mot överlämnande enligt avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

I paragrafen anges att vissa bestämmelser om hinder mot överlämnande i 2 kap. 3 § 1 och 5 samt 4 § 3 europeiska arresteringsorderlagen ska tillämpas.

Med stöd av artikel 93.2 kan åklagaren kräva kompletteringar om arresteringsordern brister och kompletteringarna behövs för att kunna ta ställning till ett överlämnande. Lämnas inte dessa kompletteringar, ska ett överlämnande vägras enligt 2 kap. 3 § 1 europeiska arresteringsorderlagen.

För det fall en immunitet eller ett privilegium inte hävs enligt artikel 98.3 i avtalet eller ett samtycke till vidareöverlämnande enligt artikel 99.1 inte lämnas finns inga förutsättningar att överlämna den eftersökte vilket får till följd att ett överlämnande ska vägras med stöd av 2 kap. 3 § 5 respektive 4 § 3 europeiska arresteringsorderlagen.

I övrigt hänvisas till författningskommentaren till nämnda bestämmelser (se prop. 2003/04:7 s. 173–176).

5 § Överlämnande får inte beviljas

1. om den utfärdande myndigheten inte lämnar sådana garantier som enligt artikel LAW.SURR.84 b i avtalet krävs för att överlämnande ska få beviljas, eller

2. om den eftersökte enligt artikel LAW.SURR.94 i avtalet ska överlämnas eller utlämnas till en annan stat eller överlämnas till Internationella brottmålsdomstolen.

Paragrafen anger ytterligare hinder mot överlämnande enligt avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

I bestämmelsen anges två situationer när ett överlämnande ska vägras. Om Förenade kungariket inte lämnar de garantier som efterfrågas enligt artikel 84 b eller om de garantier som lämnas inte kan accepteras, ska ett överlämnande vägras. Ett överlämnande ska också vägras om den eftersökte ska överlämnas eller utlämnas till en annan stat än Förenade kungariket eller överlämnas till Internationella brottmålsdomstolen med stöd av artikel 94. Se även

författningskommentaren till 2 kap. 3 § 2–4 europeiska arresteringsorderlagen (prop. 2003/04:7 s. 174).

Förfarandet vid överlämnande

6 § Under det inledande förfarandet om överlämnande och under utredningen tillämpas följande bestämmelser i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder:

– 4 kap. 1 § andra och tredje styckena,

– 4 kap. 2 § andra stycket i den omfattning det rör en efterlysning i ett annat system för eftersökning av personer än Schengens informationssystem (SIS), och

– 4 kap. 3 § första stycket.

Vid utredningen tillämpas bestämmelserna om förundersökning i brottmål, om inte annat sägs i avtalet eller i denna lag.

Åklagaren inhämtar de kompletteringar som behövs med stöd av artikel LAW.SURR.93.2 i avtalet.

Paragrafen anger i fråga om det inledande förfarandet och utredningen att bestämmelserna i 4 kap. 1, 2 och 3 §§ europeiska arresteringsorderlagen ska tillämpas, med vissa undantag samt vem som ansvarar för att inhämta kompletteringar. Övervägandena finns i avsnitt 4.9.

I *första stycket* görs hänvisningar till vissa bestämmelser i europeiska arresteringsorderlagen.

Hänvisningen till 4 kap. 1 § andra och tredje styckena europeiska arresteringsorderlagen innebär att om det är känt att den eftersökte finns på en viss plats i Sverige, får arresteringsordern skickas till åklagare på det sätt som föreskrivs i andra stycket. Vidare är det riksåklagaren som bestämmer vilka åklagare som är behöriga att handlägga ärenden enligt förevarande lag.

Hänvisningen till 4 kap. 2 § andra stycket europeiska arresteringsorderlagen innebär ett en efterlysning som har gjorts i ett annat system för eftersökning av personer än Schengens informationssystem, och som gäller utlämning eller överlämnande, ska jämföras med en arresteringsorder i avvaktan på att en sådan översänds från Förenade kungariket.

Hänvisningen till 4 kap. 3 § första stycket europeiska arresteringsorderlagen innebär att åklagaren har ansvaret för att utreda om det finns förutsättningar för överlämnande från Sverige

och för att överväga om lagföring kan ske i Sverige om den eftersökte är under 18 år.

I övrigt hänvisas till författningskommentaren till nämnda bestämmelser (prop. 2003/04:7 s. 182 och 184 f. samt prop. 2005/06:137 s. 29).

Av *andra stycket* framgår att vid utredningen tillämpas bestämmelserna om förundersökning i brottmål, om inte annat anges i avtalet eller i denna lag. En sådan skillnad är att staten alltid står för kostnaderna för offentlig försvarare (se 6 §). I avtalet finns även bestämmelser om tidsfrister (artikel 95), vilka inte har någon motsvarighet i svensk rätt.

Enligt *tredje stycket* är det åklagaren som med stöd av artikel 93.2 inhämtar de kompletteringar som kan behövas för att kunna pröva frågan om överlämnande enligt arresteringsordern.

7 § I frågor om offentlig försvarare för den eftersökte tillämpas 4 kap. 8 § och 5 kap. 8 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Paragrafen anger att i fråga om offentlig försvarare för den eftersökte ska bestämmelserna i 4 kap. 8 § och 5 kap. 8 § europeiska arresteringsorderlagen tillämpas. Övervägandena finns i avsnitt 4.10.

Hänvisningen innebär att offentlig försvarare ska förordnas om den eftersökte begär det, är under arton år eller i annat fall bedöms vara i behov av försvarare. Den eftersöktes rätt till biträde av en offentlig försvarare sträcker sig till dess ett beslut om överlämnande har verkställts. Slutligen ska kostnaderna för offentlig försvarare stanna på staten. I övrigt hänvisas till författningskommentaren till nämnda bestämmelser (se prop. 2003/04:7 s. 192 och 197).

8 § I frågor om samtycke och medgivande tillämpas 4 kap. 9 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, utom första stycket sista meningen.

Paragrafen anger att i frågor om samtycke och medgivande ska i huvudsak bestämmelserna i 4 kap. 9 § europeiska arresteringsorderlagen tillämpas. Övervägandena finns i avsnitt 4.12.

Hänvisningen till 4 kap. 9 § första stycket europeiska arresteringsorderlagen innebär att den eftersökte ska så snart det är möjligt tillfrågas om han eller hon samtycker till ett överlämnande

samt om han eller hon medger att i Förenade kungariket lagföras eller straffas för gärningar som begåtts före överlämnandet, men som inte omfattas av arresteringsordern. Hänvisningen avser inte sista meningen i nämnda bestämmelse eftersom kravet på att den eftersökte ska upplysas om innebörden av ett samtycke och medgivande följer av artikel 91.3 i avtalet.

Hänvisningen till 4 kap. 9 § europeiska arresteringsorderlagen innebär vidare att ett samtycke till överlämnande kan återkallas fram till dess rätten beslutar om överlämnande, medan ett medgivande kan återkallas ända fram till dess verkställighet sker av aktuellt beslut.

I övrigt hänvisas till författningskommentaren till nämnda bestämmelse (se prop. 2003/04:7 s. 191).

9 § Vid rättens prövning i fråga om överlämnande tillämpas 5 kap. 1 §, 2 § utom första stycket andra meningen, 4 § första och andra styckena, 5 § och 9 § utom första stycket första meningen i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Om garantier som avses i artikel LAW.SURR.84 b i avtalet har lämnats av den utfärdande myndigheten, ska rätten i beslutet om överlämnande ange att det är ett villkor för överlämnande att garantierna kommer att uppfyllas.

Ett beslut om att inte bevilja ett överlämnande enligt artikel LAW.SURR.81.1 f i avtalet får inte överklagas.

Paragrafen anger att i fråga om förfarandet för att besluta om överlämnande enligt avtalet ska i huvudsak bestämmelserna i 5 kap. 1, 2, 4, 5, och 9 §§ europeiska arresteringsorderlagen tillämpas. Övervägandena finns i avsnitt 4.13.

I *första stycket* görs hänvisningar till vissa bestämmelser i europeiska arresteringsorderlagen.

Hänvisningen till 5 kap. 1 § europeiska arresteringsorderlagen innebär att tingsrätten beslutar efter framställning av åklagaren i frågan om överlämnande samt att 19 kap. rättegångsbalken tillämpas i fråga om tingsrättens behörighet. Vidare ges åklagaren en möjlighet att vägra överlämnande när arresteringsordern är så pass bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan ligga till grund för prövningen. Hänvisningen till 5 kap. 2 § europeiska arresteringsorderlagen innebär bl.a. att vid rättens handläggning tillämpas reglerna om domstols handläggning i brottmål. Vidare regleras i det stadgandet

när en förhandling behöver hållas och om inställelse till en sådan förhandling. Hänvisningen till 5 kap. 2 § avser inte första stycket andra meningen om skyndsamhet eftersom ett krav på skyndsamhet följer direkt av avtalet (artikel 95.1).

Bestämmelserna i 5 kap. 4 § första och andra styckena, som paragrafen hänvisar till, innebär dels att vid konkurrerande framställningar ska ärendena prövas i ett sammanhang vid den tingsrätt som ska handlägga det först inkomna ärendet, dels att om det inkommer en ny arresteringsorder efter rättens beslut om överlämnande, men innan beslutet har fått laga kraft, får hovrätten eller, om ärendet överklagats dit, Högsta domstolen besluta att tingsrätten ska pröva ärendena i ett sammanhang. Hänvisningen till 5 kap. 4 § avser inte tredje stycket eftersom de omständigheter som ska beaktas följer direkt av artikel 94.1 i avtalet. Om den konkurrerande framställningen rör en ansökan om utlämning för brott eller överlämnande till Internationella brottmålsdomstolen, ska prövningen av frågan om överlämnande enligt avtalet anstå till dess beslut har meddelats i det andra ärendet, vilket framgår av hänvisningen till 5 kap. 5 § europeiska arresteringsorderlagen.

Hänvisningen till 5 kap. 9 § utom första stycket första meningen europeiska arresteringsorderlagen innebär att rättens beslut inte kan överklagas om den eftersökte har samtyckt till överlämnande. Av hänvisningen framgår även att vid överklagande till hovrätten krävs prövningstillstånd.

I övrigt hänvisas till författningskommentaren till nämnda bestämmelser (se prop. 2003/04:7 s. 191–196).

Enligt *andra stycket* ska rätten i sitt beslut om överlämnande, om garantier lämnats av Förenade kungariket om återförande i enlighet med artikel LAW.SURR.84 b, ange att det är ett villkor för överlämnandet att garantierna kommer att uppfyllas (jfr 5 kap. 6 § första stycket europeiska arresteringsorderlagen; se även prop. 2003/04:7 s. 196).

Av *tredje stycket* följer att om rätten med stöd av artikel LAW.SURR.81.1 f vägrar överlämnande för straffverkställighet på den grunden att straffet ska verkställas i Sverige, får beslutet inte överklagas (jfr 5 kap. 9 § första stycket första meningen europeiska arresteringsorderlagen; se även prop. 2003/04:7 s. 197).

Tvångsmedel

10 § I frågor om gripande, anhållande och häktning samt reseförbud och anmälningsskyldighet tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 5 och 6 §§, 5 kap. 7 § samt 6 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Paragrafen anger att i fråga om tvångsmedel ska bestämmelserna i 4 kap. 5 och 6 §§, 5 kap. 7 § samt 6 kap. 3 § europeiska arresteringsorderlagen tillämpas. Övervägandena finns i avsnitt 4.11.

Hänvisningen till 4 kap. 5 § europeiska arresteringsorderlagen innebär att de förutsättningar som anges i den paragrafen gäller för ett anhållande av åklagaren. Skäl för anhållande är flykt- och kollusionsfara. Anhållande får inte ske om förutsättningar för överlämnande saknas, t.ex. i nu aktuell kontext, om någon vägransgrund enligt artiklarna 80–83 kan tillämpas. Om en mindre ingripande åtgärd räcker kan reseförbud eller anmälningsplikt meddelas. För att anhålla någon under 18 år krävs synnerliga skäl.

Med stöd av hänvisningen till 4 kap. 6 § europeiska arresteringsorderlagen ska t.ex. ett beslut om anhållande prövas av rätten enligt bestämmelserna i 24 kap. rättegångsbalken, men med vissa undantag. Liksom vid anhållande är det endast flykt- eller kollusionsfara som kan utgöra skäl för häktning av den eftersökte. En annan särbestämmelse att beakta är att ett beslut om anhållande eller häktning ska upphävas om ett fortsatt frihetsberövande skulle vara oskäligt med hänsyn till den påföljd som kan dömas ut i den utfärdande staten.

Tillämpningen av 5 kap. 7 § europeiska arresteringsorderlagen innebär bl.a. att rätten, i sitt beslut om att överlämna den eftersökte, ska pröva om tvångsmedlet ska gälla till dess beslutet har verkställts. Slutligen har den eftersökte rätt, i avvaktan på att beslutet om överlämnande ska verkställas, att begära omprövning av tvångsmedlet, vilket framgår av hänvisningen till 6 kap. 3 § samma lag.

I övrigt hänvisas till författningskommentaren till nämnda bestämmelser i europeiska arresteringsorderlagen (se prop. 2003/04:7 s. 186–189, 196 och 199).

11 § Vid användning av beslag tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 7 § och 5 kap. 6 § andra stycket lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Paragrafen anger att i fråga om beslag ska bestämmelserna i 4 kap. 7 § och 5 kap. 6 § andra stycket europeiska arresteringsorderlagen tillämpas. Övervägandena finns i avsnitt 4.11.

Hänvisningen till 4 kap. 7 § europeiska arresteringsorderlagen innebär att bestämmelserna i lagen om internationell rättslig hjälp ska tillämpas. Hänvisningen innebär vidare att i samband med att den eftersökte frihetsberövas får husrannsakan göras för att söka efter föremål som får tas i beslag. Sådan husrannsakan beslutas av åklagare, men i brådskande fall får bl.a. polisman göra sådan husrannsakan. Tillämpningen av 5 kap. 6 § andra stycket europeiska arresteringsorderlagen innebär att rätten ska ta ställning till om beslagtagen egendom ska överlämnas i samband med sitt beslut i fråga om överlämnande. I övrigt hänvisas till författningskommentaren till nämnda bestämmelser i europeiska arresteringsorderlagen (se prop. 2003/04:7 s.189 f. och 196).

Verkställighet av beslut om överlämnande

12 § Rätten kan i samband med ett beslut om att den eftersökte ska överlämnas, bestämma att

– verkställigheten ska skjutas upp med stöd av artikel LAW.SURR.101.4 eller artikel LAW.SURR.102.1, eller

– den eftersökte tillfälligt ska överlämnas enligt artikel LAW.SURR.102.2 i avtalet.

Åklagaren kan efter att rätten har beslutat om överlämnande bestämma att verkställigheten ska skjutas upp med stöd av artikel LAW.SURR.101.3 eller artikel LAW.SURR.101.4 i avtalet.

Paragrafen anger vem av rätten och åklagaren som beslutar om att skjuta upp verkställigheten av ett beslut om överlämnande eller om att tillfälligt överlämna den eftersökte. Övervägandena finns i avsnitt 4.15.

Rätten kan besluta om att skjuta upp verkställigheten av ett beslut om överlämnande på grund av dels humanitära skäl (artikel 101.4), dels att den eftersökte ska lagföras eller verkställa ett straff i Sverige (artikel 102.1). Som ett alternativ till att skjuta upp verkställigheten enligt artikel 102.1 kan rätten besluta om att tillfälligt överlämna den

eftersökte enligt och på de villkor som anges i artikel 102.2. Rättens beslut ska ske i samband med att rätten beslutar om överlämnande.

Åklagaren kan besluta att skjuta upp verkställigheten efter det att rätten har meddelat sitt beslut om överlämnande. Humanitära skäl kan utgöra en omständighet (artikel 101.4). Ett annat skäl kan vara sådana omständigheter som ligger utanför de berörda myndigheternas kontroll.

13 § Vid verkställighet av ett beslut om överlämnande tillämpas 6 kap. 4 och 5 §§ lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Paragrafen anger att vid verkställigheten av ett beslut om överlämnande ska bestämmelserna i 6 kap. 4 och 5 §§ europeiska arresteringsorderlagen tillämpas. Övervägandena finns i avsnitt 4.15.

Hänvisningen till 6 kap. 4 § europeiska arresteringsorderlagen innebär att den eftersökte kan förklara att han eller hon inte avser att överklaga beslutet om överlämnande och att verkställighet kan ske utan hinder av att beslutet inte har fått laga kraft. Inhämmandet av en sådan förklaring ska ske enligt vissa bestämmelser i strafftidslagen (2018:1251).

En tillämpning av 6 kap. 5 § europeiska arresteringsorderlagen innebär inledningsvis att Polismyndigheten ska biträda vid verkställigheten. Vidare kan myndigheten omhänderta och ta den eftersökte i förvar, om han eller hon är på fri fot och det anses nödvändigt för att genomföra verkställigheten, dock längst under 48 timmar.

I övrigt hänvisas till författningskommentaren till nämnda bestämmelse (se prop. 2003/04:7 s. 199 f. och prop. 2017/18:250 s. 210).

Överförande av verkställighet av en frihetsberövande påföljd till Sverige

14 § Om rätten med stöd av artikel LAW.SURR.81.1 f i avtalet vägrat överlämna den eftersökte eller om någon har överlämnats från Sverige på villkor som avses i artikel LAW.SURR.84 b i avtalet att han eller hon ska återföras hit, ska verkställigheten överföras enligt de bestämmelser som anges i 2 § andra stycket lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Bestämmelserna i 25 a § första och

andra styckena och 25 b § i den lagen ska inte tillämpas. Vid tillämpning av 25 c § i den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i Förenade kungariket för att tvångsmedel ska få användas.

När rätten med stöd av artikel LAW.SURR.81.1 f i avtalet vägrat överlämna den eftersökte, ska ett beslut om att överföra verkställigheten av den frihetsberövande påföljden inte meddelas om Förenade kungariket motsätter sig att verkställigheten överförs.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka regler som ska gälla vid överförande av verkställigheten av en frihetsberövande påföljd till Sverige efter en tillämpning av vissa bestämmelser i avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 4.20.

I *första stycket* anges vilka bestämmelser i internationella verkställighetslagen som är tillämpliga när ett överförande av verkställigheten av en frihetsberövande påföljd ska ske till Sverige samt i vilka fall det ska ske.

Bestämmelserna i internationella verkställighetslagen ska tillämpas i de fall rätten vägrar överlämnande enligt artikel 81.1 f i avtalet eller den eftersökte återförs hit efter det att Sverige krävt garantier enligt artikel 84 b i avtalet av Förenade kungariket. Bestämmelserna kommer inte bli aktuella gentemot svenska medborgare eftersom ett överlämnande alltid ska vägras i dessa fall, men däremot gentemot utländska medborgare med hemvist i Sverige.

Aktuella bestämmelser att tillämpa i internationella verkställighetslagen är de som anges i 2 § andra stycket i samma lag i de fall det rör sig om ett överförande av verkställigheten till Sverige. Bestämmelserna innebär bl.a. att om verkställighet av en frihetsberövande påföljd ska ske i Sverige kan regeringen enligt 25 g § antingen själv besluta om överförande eller överlämna åt åklagaren att ansöka om att rätten ska bestämma en ny påföljd i enlighet med svensk lag. Vid domstolens prövning tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser bl.a. om rätten till offentlig försvarare. Stockholms tingsrätt är laga domstol (35 § samma lag) I ärenden hos regeringen prövas frågor om offentligt biträde av Regeringskansliet. Beslut i en sådan fråga eller om ersättning till offentligt biträde överklagas till allmän förvaltningsdomstol (25 f § samma lag).

De förutsättningar för ett överförande som anges i 25 a § första och andra styckena och 25 b § internationella verkställighetslagen ska emellertid inte tillämpas eftersom rätten redan beslutat om att

ett överförande kan ske. Någon ny prövning av förutsättningarna för överförande ska således inte göras. För tillämpning av 25 c § i samma lag krävs det inte att det finns en uttrycklig begäran från Förenade kungariket om användande av tvångsmedel i Sverige. I samband med att rätten beslutar om att vägra överlämnande enligt artikel 81.1 f, kan således den eftersökte anhållas och häktas med stöd av 25 c §.

Andra stycket innebär att om Förenade kungariket motsätter sig ett överförande av verkställigheten efter det att rätten vägrat överlämnande med stöd av artikel 81.1 f, ska ett beslut om överförande inte meddelas.

Utvidgat överlämnande, vidareöverlämnande och vidareutlämning

15 § Bestämmelserna i 1–3, 6, 7 och 9 §§ tillämpas i frågor om tillstånd till utvidgat överlämnande enligt artikel LAW.SURR.105.4 eller till vidareöverlämnande enligt artikel LAW.SURR.106.3 i avtalet.

Ett tillstånd till vidareöverlämnande enligt artikel LAW.SURR.106.3 i avtalet ska även omfatta ett överlämnande eller utlämning från Förenade kungariket till Island eller Norge.

Paragrafen anger att vid tillstånd till utvidgat överlämnande och vidareöverlämnande ska bestämmelserna i 1–3, 6, 7 och 9 §§ tillämpas. Övervägandena finns i avsnitt 4.18.

Enligt *första stycket* ska vid inhämtande av ett tillstånd till utvidgat överlämnande och vidareöverlämnande i huvudsak samma bestämmelser tillämpas som i ett ärende om överlämnande från Sverige enligt avtalet. Det innebär att åklagaren och allmän domstol är behöriga att utreda och fatta beslut (1 §). Vägransgrunderna i 2 och 3 §§ ska tillämpas, även om en tillämpning av 2 § endast blir aktuell om den eftersökte blir svensk medborgare efter överlämnandet från Sverige. Med stöd av 6 och 7 §§ ska åklagaren utreda om det finns förutsättningar att ge det tillstånd som det har ansökts om samt att offentlig försvarare ska utses. Slutligen innebär en tillämpning av 9 § att domstolens handläggning av ett ärende om överlämnande ska tillämpas, även om hänvisningarna till 5 kap. 4–6 §§ europeiska arresteringsorderlagen inte kommer att aktualiseras.

Det ska dock noteras att vid en prövning kommer även avtalets bestämmelser att vara direkt tillämpliga på samma sätt som vid ett

ärende om överlämnande från Sverige, t.ex. vägransgrunderna i artiklarna 80 och 81.

I *andra stycket* införs en regel om att ett tillstånd till vidareöverlämnande även ska avse ett överlämnande eller utlämning från Förenade kungariket till Island eller Norge. Detta för att undvika en situation då inget regelverk gäller vid ett överlämnande eller utlämning till dessa två länder.

16 § Vid tillstånd till vidareutlämning enligt artikel LAW.SURR.106.5 i avtalet tillämpas 6 kap. 9 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Paragrafen anger att vid tillstånd till vidareutlämning ska bestämmelsen i 6 kap. 9 § europeiska arresteringsorderlagen tillämpas. Övervägandena finns i avsnitt 4.18.

Hänvisningen till 6 kap. 9 § europeiska arresteringsorderlagen innebär att prövningen kommer att göras av regeringen enligt 24 § utlämningslagen, som i sin tur anger att ett tillstånd kan lämnas om förutsättningarna för utlämning finns.

I övrigt hänvisas till författningskommentaren till 6 kap. 9 § europeiska arresteringsorderlagen (se prop. 2003/04:7 s. 200 f.).

Transitering och transport i Sverige

17 § Vid transitering och transport i Sverige tillämpas 8 kap. 2 och 3 §§ lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Paragrafen anger att vid verkställigheten av ett beslut om överlämnande ska bestämmelserna i 8 kap. 2 och 3 §§ europeiska arresteringsorderlagen tillämpas. Övervägandena finns i avsnitt 4.16.

Tillämpningen av 8 kap. 2 § europeiska arresteringsorderlagen innebär att Polismyndigheten är den myndighet som tar emot en framställning om och ger tillstånd till transitering. Med hänsyn till den notifiering Sverige gjort till artikel 83.2 i avtalet om ett förbud mot överlämnande av egna medborgare, 3 kap. 3 § i förevarande lag samt artikel 103.2 i avtalet, ska transitering av egna medborgare vägras. Bestämmelsen innebär även att Polismyndigheten får, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras,

omhändertata och ta i förvar den som ska överlämnas eller utlämnas. Ett förvar kan ske som längst i 48 timmar. Om en oplanerad mellanlandning sker i Sverige finns också möjligheter att ta den berörda personen i förvar i avvaktan på en ansökan om transitering.

Hänvisningen till 8 kap. 3 § europeiska arresteringsorderlagen innebär att när ett överlämnande sker till Sverige enligt avtalet, ansvarar Polismyndigheten för transporten i Sverige.

I övrigt hänvisas till författningskommentaren till nämnda bestämmelser europeiska arresteringsorderlagen (se prop. 2003/04:7 s. 208, prop. 2004/05:46 s. 67 och prop. 2016/17:57 s. 85).

4 kap. Verkställighet av beslut om förverkande

Centralmyndighet

1 § Regeringskansliet (Justitiedepartementet) är centralmyndighet för samarbetet om verkställighet av beslut om förverkande enligt avdelning XI i avtalet.

Paragrafen anger att Regeringskansliet (Justitiedepartementet) är centralmyndighet för samarbetet enligt avdelning XI om verkställighet av beslut om förverkande. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Kommunikation sker enligt avtalet mellan staternas centralmyndigheter. Det kan noteras att någon direkt kommunikation enligt artikel 22.2 inte kommer kunna ske med Kronofogdemyndigheten eftersom denna inte utgör en rättslig myndighet enligt definitionen i avtalet (artikel 2 d).

Verkställighet i Förenade kungariket

2 § Kronofogdemyndigheten prövar frågan om verkställighet av ett svenskt beslut om förverkande ska begäras i Förenade kungariket.

En framställning om verkställighet av ett svenskt beslut om förverkande tillsammans med övriga handlingar överlämnas av Kronofogdemyndigheten till Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

Paragrafen anger att Kronofogdemyndigheten är behörig att pröva frågan om verkställighet av ett svenskt beslut om förverkande ska

begäras i Förenade kungariket samt att ansökan om verkställighet tillsammans med övriga handlingar ska lämnas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet). Övervägandena finns i avsnitt 6.5.1.

I *första stycket* anges att det är Kronofogdemyndigheten som prövar om ett svenskt beslut om förverkande ska verkställas i Förenade kungariket. En fråga om verkställighet i ett annat land aktualiseras under verkställighetsstadiet, dvs. under handläggningen av ärendet hos Kronofogdemyndigheten. Kronofogdemyndigheten ska då ta ställning till om verkställighet av beslutet ska begäras i Förenade kungariket.

I *andra stycket* anges att ansökan tillsammans med övriga handlingar ska lämnas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) som är centralmyndighet för samarbetet i avdelning XI om verkställighet av ett beslut om förverkande. Ansökan ska vara upprättad på avsett formulär som finns i en bilaga till avtalet (BILAGA LAW-8). Centralmyndigheten översänder därefter ansökan till sin motsvarighet i Förenade kungariket i enlighet med artikel 22.1 i avtalet.

3 § Om en framställning om verkställighet av ett svenskt beslut om förverkande har överlämnats till Förenade kungariket och i de fall Kronofogdemyndigheten även verkställer beslutet i Sverige, ska myndigheten bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i beslutet.

Paragrafen anger att om ett beslut om förverkande verkställs i Förenade kungariket och verkställighet av beslutet även sker i Sverige ska Kronofogdemyndigheten bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i beslutet. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.2.

Avtalet tillåter samtidig verkställighet i båda stater av ett beslut om förverkande. För att vid parallell verkställighet undvika att ett större belopp förverkas än det som anges i beslutet om förverkande ska Kronofogdemyndigheten kontinuerligt bevaka ärendet så att ett överförverkande inte sker. Om det finns en risk för överförverkande ska samråd ske med Förenade kungariket för att undvika detta.

4 § Kronofogdemyndigheten får inte ingå överenskommelse om eller samtycka till att ett svenskt beslut om förverkande i Förenade kungariket verkställs genom omvandling enligt artikel LAW.CONFISC.10.4 eller alternativa åtgärder enligt artikel LAW.CONFISC.14 i avtalet.

I paragrafen anges att Kronofogdemyndigheten inte får ingå överenskommelse om eller samtycka till att ett svenskt beslut om förverkande verkställs genom någon annan åtgärd än den som anges i beslutet. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.3.

De alternativa åtgärder som avses återfinns i artiklarna 10.4 och 14 i avtalet. Att verkställighet inte tillåts vare sig genom omvandling eller genom en alternativ åtgärd kan lämpligen anges i ansökan om förverkande som görs på formuläret i bilagan till avtalet som avser verkställighet av beslut om förverkande (se avsnitt H och I i BILAGA LAW-8).

Verkställighet i Sverige

5 § Regeringskansliet (Justitiedepartementet) ska överlämna en ansökan från Förenade kungariket om verkställighet av ett beslut om förverkande till en åklagare för vidare handläggning.

Paragrafen anger att Regeringskansliet (Justitiedepartementet) överlämnar en ansökan om verkställighet av ett beslut om förverkande till åklagare för vidare handläggning. Övervägandena finns i avsnitt 6.6.1.

Enligt artikel 22.1 i avtalet ska en ansökan om verkställighet av ett beslut om förverkande som huvudregel skickas till centralmyndigheten som i Sverige är Regeringskansliet (Justitiedepartementet). Departementet överlämnar sedan ansökan, utan prövning, direkt till åklagare som ska handlägga ärendet vidare.

6 § Vid prövning av ansökan om verkställighet av ett beslut om förverkande och verkställighet av beslutet gäller i tillämpliga delar 4 § tredje stycket, 9 §, 11 § första stycket, 15 §, 16 § utom andra stycket andra meningen, 24 § första och andra styckena samt 35, 38 och 39 §§ lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

Paragrafen anger att i fråga om prövning av ansökan om verkställighet av ett beslut om förverkande och verkställighet av beslutet gäller i tillämpliga delar vissa bestämmelser i internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 6.6.3.

Hänvisningarna till internationella verkställighetslagen innebär att bestämmelserna i den lagen i tillämpliga delar ska gälla såsom kompletterande bestämmelser till avtalet. Vad som sägs om påföljd i bestämmelserna i internationella verkställighetslagen ska även gälla förverkande om inte annat föreskrivs, vilket framgår av hänvisningen till 4 § tredje stycket samma lag.

Enligt 4 kap. 5 § i förevarande lag ska en ansökan om verkställighet av ett beslut om förverkande överlämnas till åklagare. Vilken åklagare som kommer att handlägga ärendet framgår av förordning.

Hänvisningen till 9 § internationella verkställighetslagen innebär att när åklagaren mottagit ansökan om verkställighet ska han eller hon begära rättens prövning av ansökan. För prövningen gäller rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål i tillämpliga delar om inte annat följer av internationella verkställighetslagen. Om förverkandet avser någon annan än den som dömts för brottet ska särskild talan föras mot honom eller henne om han eller hon inte hörts i förfarandet i Förenade kungariket. Den som förverkandet avser ska höras personligen om han eller hon begär det. Rättens avgörande av saken sker genom dom och medför vid bifall till talan att det utländska beslutet om förverkande ersätts av en svensk dom. I 9 § internationella verkställighetslagen finns en hänvisning till bestämmelserna i 19–22 §§ samma lag om särskilda förfaranden vid utevarodom. Dessa bestämmelser är inte tillämpliga i förevarande fall då de torde vara i strid mot avtalet. Av hänvisningen till 11 § första stycket internationella verkställighetslagen följer att rätten ska pröva om det föreligger hinder för verkställighet. De skäl för att vägra verkställighet av ett beslut om förverkande som rätten ska pröva regleras uttömmande i artikel 15.1–15.2 och 15.5–15.7 i avtalet. Vidare anges i artikel 15.8 och 15.9 omständigheter som inte får åberopas för att vägra en verkställighet. Om det inte föreligger hinder för verkställighet ska rätten fatta ett nytt beslut om förverkande i enlighet med reglerna i svensk lag. Hänvisningen i 11 § internationella verkställighetslagen till 12–13 §§ samma lag är inte aktuell att tillämpa vid verkställighet av beslut om förverkande eftersom de två sistnämnda bestämmelserna rör verkställighet av en frihetsberövande påföljd eller böter.

Hänvisningen till 15 § internationella verkställighetslagen innebär att vid tillämpningen av rättegångsbalkens regler t.ex. vad

gäller rättens sammansättning är det svensk lag som ska tillämpas vid bedömningen av vilket straff som kan följa på brottet.

Genom hänvisningen till 16 § internationella verkställighetslagen, förutom andra stycket andra meningen, följer att åklagaren när en ansökan bara avser verkställighet av ett beslut om förverkande, själv kan pröva framställan och utfärda ett strafföreläggande. Bestämmelserna i 48 kap. rättegångsbalken gäller då i tillämpliga delar. Vidare ska även bestämmelserna i 11 och 15 §§ internationella verkställighetslagen tillämpas. Åklagaren ska alltså på samma sätt som vid rättens prövning, först pröva om hinder mot verkställighet föreligger. Om hinder inte föreligger prövar åklagaren frågan om förverkande och utfärdar strafföreläggande.

Genom hänvisningen till 24 § första och andra styckena internationella verkställighetslagen följer att den svenska domen eller det godkända strafföreläggande som ersatt beslutet om förverkande från Förenade kungariket, ska verkställas i enlighet med vad som i allmänhet är föreskrivet om verkställighet av förverkande som beslutats i svensk domstols lagakraftäggande dom. Dock ska verkställigheten upphöra om Förenade kungariket beviljar den dömde nåd eller amnesti eller tar upp frågan till ny prövning eller annars meddelar ett beslut som innebär att förverkandet inte längre får verkställas.

Stockholms tingsrätt är genom hänvisningen till 35 § internationella verkställighetslagen laga domstol i fråga om verkställighet av beslut om förverkande.

Av hänvisningen till 38 § internationella verkställighetslagen följer att åtal inte får väckas i Sverige avseende den gärning som ligger till grund för beslutet om förverkande från Förenade kungariket för vilket verkställighet begärs.

I den mån en offentlig försvarare utsetts följer av hänvisningen till 39 § internationella verkställighetslagen att kostnaden för denne ska stanna på staten om det inte föreligger särskilda skäl.

7 § I frågor om förfogande över förverkad egendom tillämpas 36 § första stycket lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

Kronofogdemyndigheten meddelar beslut om fördelningen av influtna medel i enlighet med artikel LAW.CONFISC.12.3 i avtalet.

Paragrafen reglerar närmare om förfogande över förverkad egendom. Övervägandena finns i avsnitt 6.6.4.

Av hänvisningen i *första stycket* till 36 § första stycket internationella verkställighetslagen följer inledningsvis att förverkad egendom tillfaller staten. Tillämpningen av nämnda bestämmelse innebär vidare att regeringen i ett enskilt fall kan ingå en överenskommelse med Förenade kungariket om ett annat förfogande över egendomen än det som följer av huvudregeln, t.ex. i enlighet med vad som anges i artikel 12.2 eller 12.4 i avtalet. Den sistnämnda bestämmelsen innebär att överenskommelse kan nås om en annan fördelning än vad som följer av artikel 12.3.

I *andra stycket* anges att det är Kronofogdemyndigheten som ska fatta beslut om fördelningen av inlutna medel i enlighet med den fördelning som anges i artikel 12.3. En avvikelse från den föreskrivna fördelningen beslutar regeringen om enligt första stycket.

9.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning av brott

1 § Den som i en annan stat är misstänkt, tilltalad eller dömd för där straffbelagd gärning och uppehåller sig här i riket får efter beslut av regeringen utlämnas till den staten i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Denna lag gäller inte om någon av följande författningar är tillämplig:

1. lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,

2. lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder, *eller*

3. lagen (2021:000) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete enligt avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket.

Denna lag gäller inte heller om avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan är tillämpligt.

I paragrafen finns bestämmelser om att en misstänkt, tilltalad eller dömd person kan utlämnas till en annan stat samt i vilka fall lagen inte är tillämplig. Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

I *andra stycket* förtydligas att utlämningslagen inte gäller när lagen (2021:000) med kompletterande bestämmelser till avtalet

mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket rörande vissa bestämmelser om straffrättsligt samarbete är tillämplig.

Av *tredje stycket* följer att utlämningslagen inte heller gäller när avtalet mellan EU och Förenade kungariket är tillämpligt.

9.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

1 § Om det påkallas av en överenskommelse som Sverige ingått med främmande stat får regeringen förordna, att frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande som i den främmande staten dömts ut eller beslutats efter rättegång i brottmål, eller böter eller förverkande som i den staten ålagts eller beslutats av en annan myndighet än domstol, får verkställas i Sverige enligt denna lag.

I samband med förordnande enligt första stycket får regeringen, om det påkallas eller annars föranleds av överenskommelsen, förordna att verkställighet av frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande, som dömts ut eller beslutats genom dom meddelad av svensk domstol eller ålagts någon av en annan svensk myndighet genom godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande av ordningsbot, får anförtros åt en myndighet i den främmande staten. Detta gäller dock inte verkställighet av något annat beslut om överlämnande till särskild vård än överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

I lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall.

Bestämmelser om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall finns i

1. lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall,

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande,

3. lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande,

4. *avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, och*

5. lagen (2021:000) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete enligt avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket.

I paragrafen finns bestämmelser om att regeringen får förordna om verkställighet i Sverige av bl.a. utländska beslut om förverkande och om att verkställigheten av sådana beslut får anförtros åt utländsk myndighet. Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

I *fjärde stycket* tas en upplysning in om att det i avtalet mellan EU och Förenade kungariket och i lagen (2021:000) med kompletterande bestämmelser till avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket rörande vissa bestämmelser om straffrättsligt samarbete som kompletterar avtalet finns bestämmelser om verkställighet av beslut om förverkande.

9.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

1 kap.

9 § Det finns kompletterande bestämmelser till denna lag i avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan.

Paragrafen, om är ny, innehåller en upplysning om att det i avtalet mellan EU och Förenade kungariket finns kompletterande bestämmelser till lagen. Övervägandena finns i avsnitt 3.2.